

ЛІТАРАТУРА і МАСТАЦТВА

ОРГАН СЯЮЗА СОВЕЦКІХ ПІСЬМЕНІКАУ БЕЛАРУСІ І КАМІТЭТА ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СОВЕЦЕ МІНІСТРАУ БССР

№ 21 (880)

Субота, 24 мая 1952 года

Цана 50 кап.

Юным піонерам Совецкага Саюза

Ад усяго сэрца вітаю юных піонераў і школьнікаў у дзень трыццацігоддзя піонерскай арганізацыі імя В. І. Леніна. Жадаю піонерам і школьнікам здароўя і поспехаў у вучэнні, працы, грамадскай рабоце. Няхай піонерская арганізацыя і надалей выхоўвае піонераў і школьнікаў вернымі ленинцамі, адданымі сынамі нашай вялікай Радзімы.

І. СТАЛІН.

Перадолец адставання драматургіі

Пытанні, узяттыя рэдакцыйным артыкулам «Перадолец адставання драматургіі», ухвалявалі літаратурную грамадскае рэспубліку, бо не можа заставацца дзіўным далейшае адстаўванне савецкай, у тым ліку і беларускай драматургіі.

Адстаўванне беларускай драматургіі асабліва стала прыкметным у апошнія гады. Ужо хвілін той факт, што, напрыклад, за апошнія два гады пастаўлены толькі тры новыя п'есы беларускіх драматургаў, гаворыць сам за сябе. У друку неаднаразова адзначалася, што нашы тэатры не змаглі выкарыстаць магчымасці некаторых, не пастаўленых да гэтага часу, п'ес беларускіх драматургаў. Колькі разоў тэатр імя Я. Купалы і Руска драматычны тэатр планавалі і дэкларавалі пастаўку п'есы «Святло з Усходу», «Уся ўлада Советам», але дэкларацыі засталіся пустымі. Абласныя тэатры не дапамаглі давесці да сцены п'есу Пашкевіча і Хазанскага, п'есы Салаўева, Гатайска і другіх мадэрных драматургаў. Усё яшчэ не выкарыстаны базілічныя абласныя тэатры самастойна працаваць з драматургіяй. Абласныя тэатры чакаюць, пакуль тая ці іншая п'еса беларускага драматурга будзе пастаўлена ў сталічных тэатрах рэспублікі. За ўсе даваенны і пасляваенныя гады абласныя тэатры Беларусі не знайшлі ніводнага аўтара і не паставілі самастойна ніводнай п'есы масавага драматурга. Тэатры рэспублікі, за самым малым выключэннем, спадзяюцца толькі на самацёк: будзе добрая п'еса — паставім, не будзе — начаем. Яны яшчэ не навучыліся актыўна ўмевацца ў творчы працэс літаратурнага жыцця нашых пісьменнікаў і фарміраваць свой рэпертуар з улікам максімальнага скарыстання творчых магчымасцей беларускай літаратуры.

калі п'еса напісана без уліку сцэнічнасці, а кампазіцыя распаўсюджаная, характары герою не акрэслены. Між тым, многія нашы драматургі вельмі мала ўвагі звяртаюць на гэтыя важнейшыя элементы драматургічнага твора.

І ў гэтай справе яны, на жаль, не адзіночкі. Тут ім дрэннаму паслужыць часам і драмсекцыя Саюза пісьменнікаў. На працягу свайго існавання драмсекцыя абмеркавала значную колькасць п'ес, але ні разу не было сур'ёзнай размовы аб мове, кампазіцыі, сюжэце п'ес. Аб усім гэтым гаварылася звычайна між іншым, пад капец абмеркавання, спадзяючыся, што аўтар разам з тэатрам «дацягне» сюжэт, кампазіцыю, напірае над мовай. І аўтар такой п'есы прыносіў у тэатр не закончаны твор, а п'есу ў патанцы, якую тэатру разам з аўтарам трэба было пісаць, па сутнасці, занава. А хіба можа ці абавязаны тэатр «існаць» за аўтара яго п'есу? Вось чаму тэатры не заўсёды вельмі сур'ёзна кажаць такога аўтара і не хочучь браць на сябе яго абавязкі. І за гэта тэатры напярэдаць не ў якім разе, бо аўтар абавязаны прынесці ў тэатр закончаны твор. Безумоўна, тэатр можа і мае права прашанаваць аўтара дапрацаваць і закончыць, па думцы аўтара, п'есу, калі ў ёй ёсць неабходная сюжэтная-фабульная і вобразная аснова. А калі нічога гэтага няма — аўтару трэба самому працаваць да таго часу, пакуль не будзе ўзруненасці, што п'есу можна неслі і ў драмсекцыю, і ў тэатр. А такіх выпадкі, на жаль, бываюць рэдка.

Перад драматургамі пастаўлена задача: пазнаваць жыццёвыя навіны, дзе чалавек, яго жыццё, пачуцці, а не надзеі, таму пытанні драматургічнага майстэрства сталі адным з важных. Тут ужо не гэта будзе схавацца за тэму. Адной тэмы, якой-бы яна ні была важнай, будзе мала, каб п'еса мела права называцца мастацкім твора. Белінін пісаў: «Чалавек ёсць герой драмы і не падзея мае ўладу ў ёй над чалавекам, а чалавек над падзеяй, па свабоднай волі даючы ёй тую ці іншую развязку, той ці іншы канец». А паказваць чалавек у п'есе можна толькі ва ўсебаўрабнай драматургічнага майстэрства. І па-майстэрску напісанай п'есе заўсёды будзе адкрыта дарога на сцэну і да сэрца гледача.

Аналядаць драматургічным майстэрствам — важнейшая задача беларускіх драматургаў, і не рашыўшы яе, не гэта сур'ёзна гаварыць аб пераадоленні адставання драматургіі. Гэта — неадкладная задача перш-на-перш саміх драматургаў. Але яе не гэта рашыць без сур'ёзнай дапамогі пісьменніцкай і тэатральнай грамадскасці. Трэба перабудаваць работу самой драмсекцыі Саюза пісьменнікаў. Абмеркаванне кожнай п'есы павінна быць спецыяльнай школай павышэння драматургічнага майстэрства; трэба, каб аналіз мовы, кампазіцыі, драматургічных прыёмаў развіцця канфілікту быў адной з галоўных задач, а не ў «бягучых справах» абмеркавання. Талды драматургі куды з большай, чым цяпер, ахвотай панаюць у драмсекцыю свае п'есы.

Тэатральная крытыка да гэтага часу таксама амаль не ўзнімала праблему майстэрства драматургіі. У тэатральных рэцэнзіях, які правіла, не застаецца месца аналізу майстэрства драматурга. Дзе-нідзе толькі можна сустрэць пратаколныя каментарыі, што ў п'есе неадкладнаму сюжэту, рыхлая кампазіцыя, шэрая мова. А з чаго ўсё гэта відаць, чым гэта даказана — застаецца верыць толькі на словы крытыка. Наогул, аб п'есе як самастойным літаратурным твора ў тэатральнай і літаратурнай крытыцы чамусьці не прынята пісаць. А дзе-ж, як не ў асобнай рэцэнзіі можна зрабіць усебаковы аналіз п'есы?

У артыкуле «Перадолец адставання драматургіі» «Правда» пісала: «Народ чакае такіх п'ес, якія трывала і на доўга ўвайшлі-б у рэпертуар тэатра поруч з творами класікаў. Гэтыя п'есы павінны захпаць і тэатр, і гледача навізнай тэмы і жыццёвага матэрыялу і высокім узроўнем майстэрства».

Напісаць такіх п'ес — найпершая і неадкладная задача беларускіх драматургаў.

Да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве Экзамен на творчую сталасць

З пачаткам вялікай адказнасці рыхтуюцца мастакі Савецкай Беларусі да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Мастакі павінны падрыхтаваць да дэкады вялікую выставку выяўленчага мастацтва рэспублікі.

Дэкадная выстаўка ахоплівае тры асноўныя тэмы: В. І. Ленін і І. В. Сталін — стваральнікі Беларускай дзяржавы; вызваленчая барацьба беларускага народа ў час Вялікай Айчыннай вайны; гераічная мірная праца савецкіх людзей па аднаўленню і развіццю эканомікі і культуры рэспублікі ў брацкай сям'і народаў Савецкага Саюза.

Мастацкі совет Камітэта па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР ужо разгледзеў звыш 60 эскаіз да новых твораў, многія з якіх рэкамендаваны да выканання.

Тэматычная актуальнасць эскаіз свечыць аб далейшым творчым роце нашых мастакоў. Яны сур'ёзна аднесліся да крытыкі, якой падвергілі нашы творы на Усеазаўскай і рэспубліканскай выстаўках 1951 года.

Над вобразамі геніяў рэвалюцыі Леніна і Сталіна ў розныя перыяды іх жыцця і дзейнасці працуе В. Цвірка. С. Ді працуе над карцінай «З думай аб народзе» (першыя Туханскай ссылікі І. В. Сталіна), Н. Воранаў — «Прыезд І. В. Сталіна ў Мінск у 1919 годзе», І. Ахрэмчык — «Прыезд І. В. Сталіна ў Мінск у 1919 годзе», А. Шыбнеў — «Ёсць такая партыя!», К. Касачоў — «Напярэдадні» і другія. У эскаізаў гэтага адрэда павінны ўвайсці таксама скульптуры З. Азгура — «Вялікае сурацоўніцтва», А. Глебава — «Сустрэча Леніна на Фінляндскім вазале».

Новым у нашым жыцці трэба лічыць з'яўленне жанравых карцін з жыцця і быту савецкіх людзей («На абласной сельскагаспадарчай выстаўцы» А. Шаўчанкі, «Наста работы» С. Андруховіч, «На жаласным стадыёне» В. Казанок і другія).

Нашы жанрысты павінны памятаць, што карціна становіцца творам рэалістычнага мастацтва толькі тады, калі яна ярка раскрывае і яго. Не толькі правільная перадача жывой прыроды, але і праўдзівае адлюстраванне падзей, характараў герояў, жыццёвыя рысы іх новага духоўнага свету складаюць адметную якасць твораў жывапісу.

Да выстаўкі рыхтуюцца майстры пейзажу: В. Кудравіч, Б. Звейгардскі, Н. Дучыч, І. Пушкіч. Пераўтварэнне прыроды працай і волі савецкага чалавека павінна знайсці належнае адлюстраванне ў творах нашых пейзажыстаў.

Новыя кампазіцыі прадставілі А. Гурель — «Янка Купала», А. Кріль — «Янка Купала і Цётка ў Пецярбургу ў 1913 годзе», Г. Бражозькі — «Знаціныя каучукаводцы».

На выстаўцы будуць экспанаваны ілюстрацыі да кніг беларускіх пісьменнікаў, а таксама арыгінальныя творы палітычнай сатыры і плаката.

У творчых камандзіроўкі на буйным прамысловым прадпрыемстве і новабудульні, а таксама ў калгасы і саўгасы і гістарычныя памятнаы месцы будуць накіраваны групы мастакоў. Некаторыя мастакі паедуць на будаўніцтва гістарычнага «Дружба народаў» на граніцы трох брацкіх рэспублік — Беларусі, Літвы і Латвіі.

Для ўсіх раздзелаў дэкаднай выстаўкі ў бліжэйшы час будуць падараны лепшыя творы беларускіх мастакоў, якія выкананы за апошнія гады.

Поспех справы будзе залежаць ад таго, як мы будзем пераадоляць недахопы ў нашай творчай і арганізацыйнай рабоце па падрыхтоўцы да гэтай выстаўкі. Галоўнае — гэта высокая патрабавальнасць да сабе і да свайго майстэрства, заснаваная на глыбокім вывучэнні жыцця і веданні матэрыялу. Неабходна разгортаць прычэпную таварыскую крытыку на ўсіх этапах работы над творами, пачынаючы ад абмеркавання на секцыях Саюза і канчаты іх зацверджання Мастацкім советам дэкады.

Павінны быць пераадолены сур'ёзныя недахопы, якія мелі месца ў творчасці беларускіх мастакоў на мінулых выстаўках, асабліва ў галіне жывапісу і графікі.

Высокі ўзровень патрабаванняў, праўдзівага чыпер да выяўленчага мастацтва, патрабуе ад усіх арганізацый, і ў першую чаргу ад Камітэта па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР і праўлення Саюза мастакоў, больш дакладнай і зладжанай работы. Аднак да гэтага часу не створана дырэкцыя выстаўкі, якая павінна займацца ўсімі арганізацыйна-гаспадарчымі пытаннямі. Складаныя работы па рэстаўрацыі вялікай колькасці скульптур, намечаных для выстаўкі, яшчэ нікім не пачаты.

Дырэкцыя Беларускага аддзялення мастацкага фонда паранейшым стаяць у баку і слаба забяспечвае мастакоў неабходнымі матэрыяламі (папалат, фарбы, фармаваныя гіпс і г. д.). Праўленне саюза неадпаведна марудна рыхтуе матэрыялы для мастацкіх выданняў аб беларускіх мастаках.

Перад намі стаіць ганаровая і адказная задача — паказаць сваё мастацтва патрабавальнаму маскоўскаму гледачу. Беларускае выяўленчае мастацтва і яго майстры павінны вытрымаць сур'ёзны экзамен на творчую сталасць.

Святая шчаслівага маленства

— Да барацьбы за справу Леніна — Сталіна будзь гатоў!

Хто ў Савецкай краіне не ведае гэтага баявога дэвіза юных піонераў? Вось ужо трыццаць год, як пад гэтым слаўным дэвізам адно за другім пакаленні савецкіх дзяцей выходзяць на вялікі шлях жыцця, на амену сваім бацькам і старэйшым братам.

Трыццацігоддзе піонерскай арганізацыі імя В. І. Леніна, якое споўнілася 19 мая 1952 года, шырока адзначана не толькі як радаснае свята дзяцей, але і як свята ўсяго савецкага народа. Гэтай гістарычнай даце быў прысвечаны ўрачысты сход у Маскве. У перапоўненай зале Валікага тэатра, дзе прысутнічалі камсомольцы і піянеры сталіны, з дакладам аб слаўным шляху піонерскай арганізацыі імя В. І. Леніна выступіў сакратар ЦК ВЛКСМ тав. Н. Міхайлаў. Ён адзначыў, што ў піонерскай арганізацыі цяпер налічваецца 19 мільянаў юных ленинцаў-сталініцаў.

Савецкі ўрад і асабіста таварыш Сталін праўдзівае вострым клопатам аб юных пакаленні. У гэтым годзе на патрэбу школ асцягавана 60 мільярд рублёў. Больш чым у 200 тысяч разоў змяняюцца 37 мільянаў чалавек, г. зн. у пяць разоў больш, чым у дзяржаўнай Расіі. Шматлікія пазашкольныя ўстанова дапамагаюць дзецям авалодаваць ведамі, навукай, культурай, развіваць здольнасці і таленты дзяцей. У Савецкім Саюзе 1 269 Дамоў і Палацаў піонераў, 231 станцыя юных натуралістаў, 412 станцыя юных тэхнікаў, 126 дзіцячых парку і стадыёнаў, 99 дзіцячых і ляльчых тэатраў, 20 дзіцячых чыгунак.

У нашай краіне выходзіць 40 дзіцячых газет і часопісаў, агульны тыраж якіх перавышае чатыры мільёны экзэмпляраў.

Уся работа ў піонерскай арганізацыі накіравана на выхаванне дзяцей у духу камунізму, на паспяховае авалодаванне ведамі, на падрыхтоўку дзяцей да самастойнай працы і грамадскай дзейнасці.

Слаўнае трыццацігоддзе піонерскай арганізацыі імя Леніна радасна адзначылі піянеры і школьнікі нашай рэспублікі. Ва ўсіх школах адбыліся ўрачыстыя зборы піонерскіх атрадаў, гутаркі, сходы.

Піонерская арганізацыя Беларусі налічвае цяпер звыш 850 тысяч чалавек. У рэспубліцы каля 11 700 школ, Палац піонераў, 19 Дамоў піонераў, 4 дзіцячыя тэхнічныя станцыі, 31 станцыя юных натуралістаў, 27 дзіцячых спартыўных школ.

У дзень трыццацігоддзя гарачае прывітанне юным піонерам прыслаў лепшы друг і настаўнік савецкай дзяцей таварыш Сталін. Ён пажадаў піонерам і школьнікам здароўя і поспехаў у вучобе, працы, грамадскай рабоце.

Акружана вострымі сталініцкімі клопатамі і любоўю, савецкая дзевятка ўзруненна ідзе ў светлую будучыню.

А. БЕМБЕЛЬ, заслужаны дзеяч мастацтва, старшыня праўлення Саюза савецкіх мастакоў БССР.

З пачаткам вялікай адказнасці рыхтуюцца мастакі Савецкай Беларусі да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Мастакі павінны падрыхтаваць да дэкады вялікую выставку выяўленчага мастацтва рэспублікі.

Дэкадная выстаўка ахоплівае тры асноўныя тэмы: В. І. Ленін і І. В. Сталін — стваральнікі Беларускай дзяржавы; вызваленчая барацьба беларускага народа ў час Вялікай Айчыннай вайны; гераічная мірная праца савецкіх людзей па аднаўленню і развіццю эканомікі і культуры рэспублікі ў брацкай сям'і народаў Савецкага Саюза.

Мастацкі совет Камітэта па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР ужо разгледзеў звыш 60 эскаіз да новых твораў, многія з якіх рэкамендаваны да выканання.

Тэматычная актуальнасць эскаіз свечыць аб далейшым творчым роце нашых мастакоў. Яны сур'ёзна аднесліся да крытыкі, якой падвергілі нашы творы на Усеазаўскай і рэспубліканскай выстаўках 1951 года.

Над вобразамі геніяў рэвалюцыі Леніна і Сталіна ў розныя перыяды іх жыцця і дзейнасці працуе В. Цвірка. С. Ді працуе над карцінай «З думай аб народзе» (першыя Туханскай ссылікі І. В. Сталіна), Н. Воранаў — «Прыезд І. В. Сталіна ў Мінск у 1919 годзе», І. Ахрэмчык — «Прыезд І. В. Сталіна ў Мінск у 1919 годзе», А. Шыбнеў — «Ёсць такая партыя!», К. Касачоў — «Напярэдадні» і другія. У эскаізаў гэтага адрэда павінны ўвайсці таксама скульптуры З. Азгура — «Вялікае сурацоўніцтва», А. Глебава — «Сустрэча Леніна на Фінляндскім вазале».

Новым у нашым жыцці трэба лічыць з'яўленне жанравых карцін з жыцця і быту савецкіх людзей («На абласной сельскагаспадарчай выстаўцы» А. Шаўчанкі, «Наста работы» С. Андруховіч, «На жаласным стадыёне» В. Казанок і другія).

Нашы жанрысты павінны памятаць, што карціна становіцца творам рэалістычнага мастацтва толькі тады, калі яна ярка раскрывае і яго. Не толькі правільная перадача жывой прыроды, але і праўдзівае адлюстраванне падзей, характараў герояў, жыццёвыя рысы іх новага духоўнага свету складаюць адметную якасць твораў жывапісу.

Да выстаўкі рыхтуюцца майстры пейзажу: В. Кудравіч, Б. Звейгардскі, Н. Дучыч, І. Пушкіч. Пераўтварэнне прыроды працай і волі савецкага чалавека павінна знайсці належнае адлюстраванне ў творах нашых пейзажыстаў.

Новыя кампазіцыі прадставілі А. Гурель — «Янка Купала», А. Кріль — «Янка Купала і Цётка ў Пецярбургу ў 1913 годзе», Г. Бражозькі — «Знаціныя каучукаводцы».

На выстаўцы будуць экспанаваны ілюстрацыі да кніг беларускіх пісьменнікаў, а таксама арыгінальныя творы палітычнай сатыры і плаката.

У творчых камандзіроўкі на буйным прамысловым прадпрыемстве і новабудульні, а таксама ў калгасы і саўгасы і гістарычныя памятнаы месцы будуць накіраваны групы мастакоў. Некаторыя мастакі паедуць на будаўніцтва гістарычнага «Дружба народаў» на граніцы трох брацкіх рэспублік — Беларусі, Літвы і Латвіі.

Для ўсіх раздзелаў дэкаднай выстаўкі ў бліжэйшы час будуць падараны лепшыя творы беларускіх мастакоў, якія выкананы за апошнія гады.

Поспех справы будзе залежаць ад таго, як мы будзем пераадоляць недахопы ў нашай творчай і арганізацыйнай рабоце па падрыхтоўцы да гэтай выстаўкі. Галоўнае — гэта высокая патрабавальнасць да сабе і да свайго майстэрства, заснаваная на глыбокім вывучэнні жыцця і веданні матэрыялу. Неабходна разгортаць прычэпную таварыскую крытыку на ўсіх этапах работы над творами, пачынаючы ад абмеркавання на секцыях Саюза і канчаты іх зацверджання Мастацкім советам дэкады.

Павінны быць пераадолены сур'ёзныя недахопы, якія мелі месца ў творчасці беларускіх мастакоў на мінулых выстаўках, асабліва ў галіне жывапісу і графікі.

Высокі ўзровень патрабаванняў, праўдзівага чыпер да выяўленчага мастацтва, патрабуе ад усіх арганізацый, і ў першую чаргу ад Камітэта па справах мастацтва пры Совеце Міністраў БССР і праўлення Саюза мастакоў, больш дакладнай і зладжанай работы. Аднак да гэтага часу не створана дырэкцыя выстаўкі, якая павінна займацца ўсімі арганізацыйна-гаспадарчымі пытаннямі. Складаныя работы па рэстаўрацыі вялікай колькасці скульптур, намечаных для выстаўкі, яшчэ нікім не пачаты.

Дырэкцыя Беларускага аддзялення мастацкага фонда паранейшым стаяць у баку і слаба забяспечвае мастакоў неабходнымі матэрыяламі (папалат, фарбы, фармаваныя гіпс і г. д.). Праўленне саюза неадпаведна марудна рыхтуе матэрыялы для мастацкіх выданняў аб беларускіх мастаках.

Перад намі стаіць ганаровая і адказная задача — паказаць сваё мастацтва патрабавальнаму маскоўскаму гледачу. Беларускае выяўленчае мастацтва і яго майстры павінны вытрымаць сур'ёзны экзамен на творчую сталасць.

ЮБЛЕЙНЫ КАНЦЭРТ МУЗЫЧНАЙ ШКОЛЫ

Баўруцкая дзіцячая музычная школа — адна са старэйшых музычных устаноў Савецкай Беларусі. Яна была створана 27 мая 1927 года. Арганізатарам і першым яе педагогам быў кампазітар Яўгеній Карлавіч Цікоцік.

Многія выпускнікі школы іграюць у аркестровых калектывах Масквы, Мінска, Сярод выхаванцаў школы — кампазітар Ул. Алоўнікаў, канцэртмайстар сімфанічнага аркестра Белдзяржфілармоніі С. Асновіч і другія.

Цяпер у школе вучацца каля 300 дзяцей рабочых, інжынера-тэхнічных работнікаў і служачых прамысловых прадпрыемстваў. Яны авалодаюць майстэрствам ігры на фартэпіяна, скрыпцы, віяланчэлі, дукі і народных інструментах.

Нядаўна школа адзначыла слаўную дату — 25-годдзе свайго існавання. Юбілейны канцэрт адкрыўся «Песняй аб Сталіне» Аладова, выкананай хорам вучняў школы. Праграма хора была разнастайнай. Мякка і зладжаная пратэчлі «Жаданне» Шаліна і чэшская народная песня «Песня французскіх докераў» і заключны хор з оперы Глінкі «Іван Сусанін».

Адзін за другім на эстраду выходзілі юныя піяністы, скрыпачы, баяністы. Асабліва парадвалаў слухачоў Надзья Букотка (IV клас) і Софа Аўсёвіч (III клас), якія сыгралі дует Арнскага «Журвель» для фартэпіяна, і скрыпач Радзік Емлін, які сыграў «Гавот» Гасека.

Добрымі музычнымі здольнасцямі валодае Валерый Магавін, які ў выкананні «Экспромта» Шуберта паказаў яснасць фразіроўкі і тэхнічную сталасць.

Ансамбль валанцёрства (клас педагога А. Янавіцкай) і народных інструментаў паказалі добрую зладжанасць ігры.

Шкільным калектывам з'яўляецца сімфанічны аркестр, які выканаў дзве часткі з першай даваеннай сімфоніі Я. Цікоціка.

Юбілейны канцэрт прайшоў з вялікім поспехам.

Новая рэдакцыя балета „Князь-возера“

Балетны калектыв тэатра оперы і балета дзейна рыхтуецца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Сярод артыстаў пануе выключна творчы ўздзім. Гэта адчуваецца на класных трэнерачных практыкаваннях, у час заняткаў з канцэртмайстрамі і асабліва на рэцэнзійных дэкадных спектаклях «Князь-возера».

Мастацкі кіраўнік балета лаўрэат Сталінскай прэміі К. Мулер расказаў аб эмацыянальнай і спецыяльнай рэдакцыі з яго новай музычна-сцэнічнай рэдакцыяй.

Больш выразнымі будуць вобразы Васіля і Надзеікі, масавыя сцэны, тэма пратэсту супраць панскай няволі, здымаў пана і яго паслугачоў над народам.

Нагляднае драматычнае канфікт паміж Васілем і князем. Уводзіцца новыя сцэны, у якіх паказаны пакуты народа пад панскім прыгнетам (чацверты акт) і паўнацэнны прыгнетам (чацверты акт) і паўнацэнны прыгнетам (чацверты акт) і паўнацэнны прыгнетам (чацверты акт).

Фінал — сняты перамогі народа — вырашаецца ў светлых, аптымістычных танах.

Спектакль у новай рэдакцыі заканчваецца вяселлем Надзеікі і Васіля. У гэтай сцэне шырока скарыстаны невычэрпныя багадзі беларускага музычна-танцавальнага фальклору.

Апрача змен у рэжысёрскім сцэнарыі будуць пастаўлены новыя танцы.

Зусім па-новаму будзе пастаўлены трэці акт, з максімальным набліжэннем эместу і малюнку танцаў да надзіянальных фальклорных крыніц.

Народны мастак БССР, лаўрэат Сталінскай прэміі С. Нікалаў у адпаведнасці са зменамі напісаў новыя эскізы дэкарацыі для трэцяга і чацвертага актаў і значна паліпшае афармленне ўсяго спектакля.

У галоўных партыях балета і ў ансамблевых танцах выступаюць заслужаныя майстры, удзельнікі першай дэкады беларускага мастацтва ў Маскве і таленавітае моладзь, якая правіла свае здольнасці ў час агляду творчасці.

Роль Надзеікі будуць выконваць народная артыстка рэспублікі, лаўрэат Сталінскай прэміі А. Нікалаева, малаяя балерына Л. Разавава і заслужаная артыстка БССР Т. Караваева.

Над вобразамі Васіля прапуюць заслужаны артыст рэспублікі, лаўрэат Сталінскай прэміі С. Дрэнчін, малды таленавіты артыст В. Міронаў, саліст Е. Глінскіх.

Балетны калектыв тэатра оперы і балета дзейна рыхтуецца да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Сярод артыстаў пануе выключна творчы ўздзім. Гэта адчуваецца на класных трэнерачных практыкаваннях, у час заняткаў з канцэртмайстрамі і асабліва на рэцэнзійных дэкадных спектаклях «Князь-возера».

Мастацкі кіраўнік балета лаўрэат Сталінскай прэміі К. Мулер расказаў аб эмацыянальнай і спецыяльнай рэдакцыі з яго новай музычна-сцэнічнай рэдакцыяй.

Больш выразнымі будуць вобразы Васіля і Надзеікі, масавыя сцэны, тэма пратэсту супраць панскай няволі, здымаў пана і яго паслугачоў над народам.

Нагляднае драматычнае канфікт паміж Васілем і князем. Уводзіцца новыя сцэны, у якіх паказаны пакуты народа пад панскім прыгнетам (чацверты акт) і паўнацэнны прыгнетам (чацверты акт) і паўнацэнны прыгнетам (чацверты акт).

Фінал — сняты перамогі народа — вырашаецца ў светлых, аптымістычных танах.

Спектакль у новай рэдакцыі заканчваецца вяселлем Надзеікі і Васіля. У гэтай сцэне шырока скарыстаны невычэрпныя багадзі беларускага музычна-танцавальнага фальклору.

Апрача змен у рэжысёрскім сцэнарыі будуць пастаўлены новыя танцы.

Зусім па-новаму будзе пастаўлены трэці акт, з максімальным набліжэннем эместу і малюнку танцаў да надзіянальных фальклорных крыніц.

Народны мастак БССР, лаўрэат Сталінскай прэміі С. Нікалаў у адпаведнасці са зменамі напісаў новыя эскізы дэкарацыі для трэцяга і чацвертага актаў і значна паліпшае афармленне ўсяго спектакля.

У галоўных партыях балета і ў ансамблевых танцах выступаюць заслужаныя майстры, удзельнікі першай дэкады беларускага мастацтва ў Маскве і таленавітае моладзь, якая правіла свае здольнасці ў час агляду творчасці.

Роль Надзеікі будуць выконваць народная артыстка рэспублікі, лаўрэат Сталінскай прэміі А. Нікалаева, малаяя балерына Л. Разавава і заслужаная артыстка БССР Т. Караваева.

Над вобразамі Васіля прапуюць заслужаны артыст рэспублікі, лаўрэат Сталінскай прэміі С. Дрэнчін, малды таленавіты артыст В. Міронаў, саліст Е. Глінскіх.

У ролях таксама выступаюць: Хмары — І. Дароніна і В. Дудко, князь — Е. Глінскіх і Я. Вяпранскі, дэда — Л. Іваноў, лясной і вадзяной русакі — Б. Розенблат, Н. Семілетнікіна, В. Крыкава, Е. Зюванова і В. Камарова.

Спектакль у новай рэдакцыі будзе паказаны ў першай палове чэрвеня.

Дырэктар рэспубліканскага хараграфічнага вучылішча К. Калітоўскага расказаў аб значным уздзе вучняў у спектаклі «Князь-возера», дзе яны выступаюць у масавых сцэнах і класічных танцах. Аднак гэтым не абмяжоўваецца падрыхтоўка вучылішча да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве.

Калектыв школы ўжо выконвае на малях чырка хараграфічную кампазіцыю «Суваўраўцы», якую мяркуюцца паказаць у Маскве.

З вучнямі будзе таксама падрыхтаваны масавы беларускі танец на народных тэмах.

Уся творча-педагагічная работа да дэкады ў вучылішчы праходзіць пад кіраўніцтвам народнай артысткі рэспублікі А. Нікалаевай.

Абмеркаванне праграмы канцэртаў

З п'ес да аркестра народных інструментаў былі рэкамендаваны фантазія для скрыпкі з акампаняваннем народнага аркестра Д. Камінскага, сюіта на тэмы сучасных беларускіх песень Я. Цікоціка, сюіта М. Чуркіна, полька-харавод М. Аладова.

Кампазітары расказалі аб новых творах, над якімі яны цяпер працуюць.

Аб становішчы работы над операй «Дзяўчына з Палесся» праінфармаваў прысутных Я. Цікоцік. Д. Камінскі паветамі аб сваёй рабоце над другім фартэпіянным канцэртм. В. Яфімаў, А. Багатыроў, Д. Лукас і Г. Вагнер падзяліліся сваімі творчымі планами.

Усе кампазітары рыхтуюцца прыняць удзел у закрытым рэспубліканскім конкурсе на сучасную песню.

На бліжэйшых музычных «серадах» будуць абмеркаваны новыя творы беларускіх кампазітараў да сямідзесяцігоддзя з дня нараджэння і дзесяцігоддзя з дня смерці

Фільм аб правадыры і народзе

Г. ШЧАРБАТАЎ, Я. КРУПЕНЯ

Некалькі год назад на сцэне савецкіх тэатраў з'явілася п'еса Всевалада Вішнеўскага «Незабыты 1919 год» — лепшы твор драматурга, сведчанне яго вялікага таленту.

Цяпер на экраны краіны ідзе новы мастацкі гісторыка-рэвалюцыйны фільм «Незабыты 1919 год», пастаўлены па гэтай п'есе.

Вечна ў народнай памяці будзе жыць незабыты дні 1919 года, калі пад кіраўніцтвам партыі большавікоў і вялікіх правадыроў Леніна і Сталіна савецкі народ вёў гераічную барацьбу супраць палчымшаў інтэрвентаў і замежных захопнікаў.

На экране — Петраград тых дзён.

Белгарудзскія войскі прарвалі абарону і рушылі на Петраград. Трагіцкім і знішчальным чынам па-зразніцку рыхтуюцца здаць горад. На іх указанні разбіраецца флот, дэарганізуюцца абарона. У самым горадзе рыхтуюцца змова.

Як заўсёды, Владимир Ільіч Ленін на самы цяжкі, самы адказны ўчастак фронту пасылае свайго саратніка і друга таварыша Сталіна. Сцэна размовы Владимира Ільіча Леніна з І. В. Сталіным бадай самая моцная ў фільме. У гэтым, параўнальна маленькім эпізодзе аўтары здолелі паказаць вялікую дружбу двух правадыроў, двух тытанаў рэвалюцыі. Тут добры і проста раскрыты ўзаемнае довер'е і пвага аднаго да другога мудрых кіраўнікоў першай у свеце сацыялістычнай дзяржавы. Сцэна ў Крамлі цікавая яшчэ і тым, што ў ёй драматургам добра ўдалося перадаць абстаноўку на Петраградскім фронце.

Праз ураганны агонь праціўніка да Петраграда прывабівае бронепоезд. Калі расчэненыя дзвярэй з наземнай лямпай стаіць таварыш Сталін.

У эпізодзе прабыцця таварыша Сталіна ў Петраградзе паўстае вобраз прынцыповага, мудрага і прабачлівага правадыра рэвалюцыі, які ўмее адразу разабрацца ў складанай абстаноўцы, даць беспамылковую ацэнку людзям, неадкладна прыняць самыя рашучыя меры для вырашэння рэвалюцыі.

Крок за крокам таварыш Сталін устаўляе парадок, падрыхтоўваючы Петраград да абароны. Ён звартаецца да публікаў — гвардыя рабочага класа — і заклікае стаць на абарону горада. Ён растлумачае рабочым, што белая армія не можа дагта пратрымацца, таму што яна не мае падтрымкі народа.

Горад, армія і флот мабілізаваны і адны ў адны модны кулак. Палкаводчы геній вялікага стратэга здолеў у назвычайнай сітуацыі тэрміна спыніць наступленне белых.

Версальскі палац. У адным з залаў Клемансо, Лойд-Джордж дзеліць свет па канцэ, якая ляжыць на падлозе. Яны спрачаюцца аб Украіне, аб мандатных і палітычных тэрыторыях. З «рук у руц» пераходзіць Закаўказзе, Наварасійск, Мурманск, Архангельск... Адуваецца, што для гэтых імперыялістычных дракевічаў савецкае Расія больш не існуе. Прыход Чырвонай румышчэ ўсе іх надзеі. Ён паведавае, што мядзед на краінах фронце ліквідаваны і англійскі флот вярнуўся ў Капэнгаген.

«Незабыты 1919 год». Новы каларовы мастацкі фільм. Сцэнарый В. Вішнеўскага, М. Чымураці, А. Філімонава. Пастаўка М. Чымураці. Аператары: Л. Касмаў і В. Нікалаеў. Кампазітар Д. Шастанавіч. Мастак В. Калдуноўскі. Вытворчасць кінастудыі «Мосфільм», 1952 г.

М. БАРСТОК

Максім Багдановіч

(Да 35-годдзя з дня смерці).

Толькі па сваёй выключнай сцісласці Максім Багдановіч праводзіў паралель паміж «вялікай маленкай вясёлкай», што ўжурок месца дэда бачна зіхціць, і ўласнай паэтычнай творчасцю, якой пісьма суждзена «зіхціць дэда бачна ў сінняй вышыні». На самай-жа справе яго месца — у сузор'і яркіх імён беларускіх паэтаў першай велічыні, якія прыйшлі ў літаратуру ў сувязі з грамадска-палітычным рухам 1905—1907 гадоў. Гэта неаднаразова свярждалася вуснамі Купалы і Коласа, якія ўважліва сацмалі яго свежэ непаўторнае дараванне. «Максім Багдановіч, — пісаў Якуб Колас, — па праву зьяўляецца месца ў нашай малодой пазіцыі як высока таленавіты паэт і майстра паэтычнай формы. Сярод беларускіх паэтаў Максім Багдановіч вылучаецца глыбокай і шырокай адукацыяй, тонкім разуменнем і паучым паэзіяй. Паэзія ён зусім наладзіў у росквіце свайго паэтычнага дара. Але і тое, што напісаў ён за сваё кароткае жыццё, ставіць яго ў першыя рады лепшых пісьмаў».

Аб месцы Максіма Багдановіча ў літаратуры сведчыць і тая вялікая ўвага, з якой вывучае яго творы наша савецкая моладзь, і шматлікія выданні яго кніг у Беларусі і за яе межамі, і глыбокая цікавасць да яго творчасці літаратуразнаўцаў і даследчыцаў. Сваёй творчасцю Максім Багдановіч звязваў сябе з перадавой дэмакратычнай беларускай літаратурай, ён звязваўся папалчнікам Янкi Купалы і Якуба Коласа ў іх барацьбе за вызваленне працоўных, за стварэнне высокакачэснага, сапраўды народнага мастацтва. «Наша пісьма ён у артыкуле «Гамбi і слаі», — выразіла і каравала, але вялікім паучэннем напоўнена ўсё яе слова, не на грашовых справах трымаецца яна і ніколі не пойдзе чымсьці боты капіталау». Ідэя вызвалення чалавека з'яўляецца асноўным пафасам творчасці М. Багдановіча. Ён пранікнуты не толькі грамадска-лірыка паэзія, але і яго інтымная і нават прыродапісальная лірыка.

Выхаваны на лепшых узорach класічнай рускай і сусветнай літаратуры, Максім Багдановіч заставаўся нацыянальным беларускім паэтам, песняром «роднай старажытнай і звязу з яе лёсам характар і змест сваёй песні. Выразнік грамадскага жаля і смутку, М. Багдановіч, разам з тым, глыбока верыў у сілы народа, у яго здольнасць перамагчы «грамадскае гора», верыў у прыход «зааццатага, яснага дня» для сваёй прыгнечанай краіны:

Кінь вечны плач свой аб староні! Не згасла сонца, сонца глянне, Усіх людзей ада сна. Ён, гэты дзень, яшчэ настане, — І ачунье старана!

Пры ўсёй невыразнасці і распылічатысці сацыяльна-палітычных ідэалаў М. Багдановіча здаровае, дэмакратычнае ядро яго творчасці заўсёды выступала на першае месца і вызначала сабой агульна-філасофскія і аэтычныя погляды паэта. Асноўнае пытанне аэстыкі — аб адносінках мастацтва да рэчаіснасці — М. Багдановіч вырашаў у асноўным правільна, у духу рускіх рэвалюцыйных дэмакратаў Белінскага, Чэрнышэўскага і Дабралюбава, сцвярджаючы першаасноўнае жыццё, яго прымаць над мастацтвам. І ў паэтычнай практыцы і ў літаратурна-крытычных артыкулах Багдановіча праводзіцца думка аб грамадскай, сацыяльнай значнасці мастацтва, аб тым, што паэт павінен пранікнута «інтарэсамі больш шырокага ахвупа — інтарэсамі грамадскімі». Паэт і грамадзянін непарыўна ў свядомасці М. Багдановіча.

Таварыш-браці! Калі наша родзіна-маленькая ўзбудзіцца, — Ідзі змагацца з нягоднай патрышчэ апоніяй сіл, — Ш хваце нам духу ў час гэты жыццё іх аднаць, Бее скерці лягчы ў магілы!

Песня паэта, якая нараджаецца з мэтай шчырага служэння людзям, не абстрактная, не бяздомная. Яна тысячамі ніцэй звязана з сваёй краінай, з жыццём і барацьбой свайго народа. Невычарпальна «крыніца жывой вады», якая цячэ ў родным краі і жыццё пазію. Пад гэтай крывінай паэт разумее багатае ў сваіх правах жыццё народа, яго працоўную дзейнасць, яго духоўны свет. Ішчэ ў першым сваім творы «Музыка» (1907 г.) Багдановіч усабодзіў глыбокую думку аб неадлучнасці песні ад жыцця працоўнага народа. Толькі тая песня дойдзе да сэрца беднага, у якой музыка праўдзіва і пранікнёна расказа яму аб яго жыцці, будзе кляцца да лепшай будучыні. М. Багдановіч з усёй сілай мастака сцвердзіў патрыятычны характар песні, яе народнасць і рэалізм.

А як родную згадаю старану, Як згадаю яе беднасць і нуду, — Сэрца сінісцёна, і я півяць пачну. — Мо' душу хоць трохі гэтым адваяу. Грозна песня развіваецца, грывіць, Долю горкую, мужыцкую клянне. М. Багдановіч цікава і многія пытанні, звязаныя з характарам мастацтва, з яго сутнасцю і прызначэннем у жыцці людзей, з самім працэсам творчасці. Яго аэстычныя інтарэсы вызначалі выключнай шырынёй і разнастайнасцю.

Выступіўшы ў літаратуры ў эпоху змрочнай сталінскай рэакцыі, Максім Багдановіч заставаўся ў асноўным на вышнім рэалістычным мастацтва, яснасна паглыбляў і ўдасканальваў свой творчы метад адлюстравання рэчаіснасці, пераадываў уласныя сімвалісты, якія мелі месца ў яго ранняй творчасці. Дзесяцігоддзе ў 1907 па 1917 год Максім Горкі назваў самым змрочным дзесяцігоддзем ў гісторыі рускай інтэлігенцыі, маючы на ўвазе буржуазную інтэлігенцыю, прадстаўнікоў ідэалізму ў філасофіі, прыжыццёвым

Людзі асобага складу

Вышла в друку книга В. И. Казлова «Людзі асобага складу» — пра партызанскі рух на Беларусі супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў у час Вялікай Айчыннай вайны.

Льва ГУРСКІ

Каштоўнасць гэтай кнігі перш за ўсё ў тым, што ў ёй паказана барацьба супраць гітлераўскіх захопнікаў не адзінак-героіў, а мас, усяго беларускага народа, паказана, як камуністы, выконваючы ўказанні партыі Леніна—Сталіна, ішлі ў авангардзе мас, сваім прыкладам натхнялі народ на барацьбу за часць, свабоду і незалежнасць сацыялістычнай Радзімы — бязпакаўшчыны працоўных усяго свету.

Калі чытаеш кнігу, узнікае паучэнне горадзіць за беларускі народ, які ў суровыя дні Вялікай Айчыннай вайны, апынуўшыся ў няволі, не стаў на калені перад чужымі, а застаўся верным вялікаму рускаму народу, сталінскай дружбе народаў і пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі падняўся на барацьбу супраць гітлераўскіх галаварэзаў.

Вялікая Айчынная вайна была суровым выпрабаваннем для нашых людзей. У жорсткіх барацьбах наш народ загатаваўся, паказаў сабе сапраўды сацыялістычнай нацыяй, вернай да канца вялікай ідэі — пабудове камуністычнага грамадства.

У кнізе «Людзі асобага складу» пераказана паказана, што партызанскі рух узнік не стыхійна, а па закліку правадыра народа І. В. Сталіна, які гаварыў 3 ліпеня 1941 года ў выступленні на радыё: «У залятых ворагам раёнах трэба ствараць партызанскія атрады, конныя і пешыя, ствараць дыверсійныя групы для барацьбы з часцямі варажэй арміі, для расчальвання партызанскай вайны скрозь і ўсюды, для ўзрыву мастоў, дарог, паванана тэлефоннай і тэлеграфнай сувязі, падпальвання лясоў, складаў, абазаў. У захопленых раёнах ствараць невыносныя ўмовы для ворага і ўсіх яго пасобнікаў, прасяваць іх на кожным кроку, зрываць усе іх мерапрыемствы». Цэнтральны Камітэт КП(б)Б, большавікі Беларусі ўзначалілі барацьбу беларускага народа. Камуністы ішлі наперадзе; яны, не шкадуючы жыцця, змагаіліся супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў.

В. І. Казлоў у сваёй кнізе падрабозна расказвае, з якой цікавасцю і ўвагай працоўныя акупіраванай тэрыторыі чыталі газету «Правда», дзе было змешчана выступленне І. В. Сталіна на радыё ад 3 ліпеня 1941 года. Людзі ад руці перапісвалі прамову і распаўсюджвалі па вёсках.

З першай і да апошняй старонкі кнігі адуваецца, што разгортваннем усенароднай партызанскай барацьбы ў Беларусі кіраваў геній прагрэсіўнага чалавецтва І. В. Сталін, бліжэйшы яго саратнік К. Е. Варашылаў.

ЦК КП(б)Б на чале з П. К. Панамаранкам агураваў ідэю і палітычна выхоўваў і ўмацоўваў партызанскія атрады, брыгады і залучэнні, якія аказалі велізарную дапамогу гераічнай Савецкай Арміі ў справе разгрому ворага.

Аўтар кнігі не мюла расказвае аб сабе. Аднае дзейнасць падпольнага абкома партыі паказана ва ўсёй гамбiні, пачынаючы

В. І. Казлоў. «Людзі асобага складу». Літаратурны запіс Аляксея Кулакоўскага. Рэдактар М. Пасядовіч. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. 1952 г.

з першых дзён вайны і да лета 1943 года, паказаны баявыя справы членаў падпольнага абкома тт. Бельскага, Мацуськага, Бондара, Варашэві і другіх. У кнізе намаляваны сапраўды людзі асобага складу, адданыя барацьбіты за шчасце народа.

З вялікай любоўю паказаны народныя героі, бясстрашныя барацьбіты Феня Конава і Еўстрат Гарбачоў, якія ў жорсткай і няроўнай барацьбе з лютым і каварным ворагам загінулі смерцю хвабрых. Іх імёны навекі застануцца ў памяці народа.

У кнізе адлюстравана барацьба ўсіх савецкіх народаў супраць фашыстаў. У партызанскіх атрадах мы бачым і рускіх, і украінцаў, і беларусаў, і грузінаў, а таксама чэхцаў, славакаў і румынаў.

Нешматлікія партызанскія атрады з пачатку вайны да сярэдзіны 1943 года разраіліся, ператварыліся ў грозную сілу, яны ўжо кантралявалі цэлыя раёны. Фашысц-

Вокладка кнігі «Людзі асобага складу».

кае камандаванне вымушана было кідаць на партызан цэлыя дывізіі, але і яны не маглі паралізаваць усенародную барацьбу. Вялікую цікавасць узяўся праведзены зімов 1942 года рейд па Мінскай і суседніх абласцях, у выніку чаго рады народных месціцаў падвоіліся. Партызанамі Міншчыны быў праведзены рад аперацый па разгрому варажэй гарнізонаў. Але галоўнае не ў гэтым. У многіх раёнах было арганізавана падполле, што ў далейшым дало свае палёныя вынікі. У гэты-ж час і пазней працоўныя горада Мінска і Мінскай вобласці, партызанцы і партызанкі, сабралі 3.075.827 рублёў грашма і аблігацыймі, 2.810 рублёў залатымі манетами, залаты і сярэбраныя рэчы на будаўніцтва самалетаў. Такім чынам, наглядчы на акупацыю, працоўныя Беларусі разам з усімі народам Савецкага Саюза кавалі перамогу над ворагам.

Мінскі падпольны абком партыі на чале з В. І. Казловым, кіруючы ўказанымі ЦК КП(б)Б, ажуртаў асабіную ўвагу на палітыка-выхаваўчую работу сярод мас, усаляў уплываецца ў перамозе, увесь час

трымаў непарэдную сувязь з народам. І народ у сваю чаргу аказваў дзейную дапамогу партызанам. Яркім прыкладам дапамогі насельніцтва народным месціцам з'яўляецца пабудова на астраўку Зыслаў аэрадрому, якім карысталіся не толькі партызаны Беларусі, але і партызаны братаў Украіны.

З напружаннем чытаюцца старонкі кнігі, дзе гаворыцца пра ўзрыў чыгуначнага маста цераз раку Пціч. Адуваец хвалаванне Пунчына: усё гатова да ўзрыву, і — не гарачэ залпакі, бо адсыраў ў мокры кішэні, не загараецца і запальнічка. У Пунчына ўзнікае думка: «Ударыць па капсулю і ўзліецца ў паветра разам з мастом». І разам — агонь... Мост быў узарваны, заданне выканана.

Нельга без хвалавання чытаць раздзел, у якім расказваецца аб прыёме І. В. Сталіным кіраўнікоў беларускіх партызан. Хацелася-б толькі, каб гэты раздзел у далейшым быў пашырэн, каб больш падрабязна было расказана аб гэтай незабытай сустрэчы.

На нашу думку, у цікавай, хвалаючай кнізе «Людзі асобага складу» трэба было-б больш шырока паказаць дзейнасць падпольшчыкаў у Мінску і другіх гарадах. Добра было-б, каб у кнізе аўтар паказаў, як у Мінску падпольна выходзіла «Звязь», як вялі барацьбу падпольшчыкі рабочыя. Наогул рабочыя мала паказаны.

Другім істотным недахопам кнігі, на маё дзеянне, з'яўляецца тое, што ў ёй неадстаткова аддзена ўвагі барацьбе з ворагам простых людзей, рэальных каляснікаў. Гаворачы аб кнізе, нельга не адзначыць вялікай працы А. Кулакоўскага, які зрабіў літаратурны запіс.

Характарызуючы баявыя справы беларускіх партызан, К. Е. Варашылаў у сваёй прамове на перадымбарным сходзе выбаршчыкаў Мінскай выбарчай акругі 7 лютага 1946 года гаварыў:

«Беларускія партызаны адтрылі вельмі зарную ролю ў барацьбе з ворагам... Беларускі народ прадстаўляе сабой такі народ ленынска-сталінскай эпохі, які ні пры якіх абставінах, нават калі-б яны былі ў дзесяці разоў больш пажылі, чым тыя, якія мы перажылі, не пойдзе ва ўслужэнне да ворага, не схліць сваёй годрай галавы перад ворагам і будзе з ім біцца да апошняй кроплі крыві. Гэта цэнні Савецкі Саюз, гэта цэнні наша партыя, гэта цэнні вялікі Сталін».

Таварыш Сталін неаднаразова гаварыў аб заслугах беларускага народа. Таварыш Сталін адначыць долбесны паводзіны партызан Беларусі і іх заслугі перад Радзімай». Беларускі народ ганарыцца сваімі адважнымі сынамі і дочкамі, партызанамі і партызанкамі, якія ў грозныя дні Вялікай Айчыннай вайны дапамагалі Савецкай Арміі біць фашыстаў. Усё гэта ярка паказана ў кнізе «Людзі асобага складу». І ў гэтым яе вялікая каштоўнасць.

Кнігу В. І. Казлова «Людзі асобага складу» з задавальненнем сустраюць нашы чытачы і асабіста — моладзь. Яна ўбачыць, з якой адданасцю і самазваротна змагаіліся яе бацькі і старэйшыя браты і сестры ў імя жыцця і міру на зямлі.

Толькі людзі працы, людзі, якія ведаюць цану кавалку хлеба і з'яўляюцца стваральнікамі ўсіх матэрыяльных каштоўнасцей, могуць па-сапраўднаму зразумець і высокую аданіць шчыры, праўдзівую песню паэта і зрабіць яе неад'емнай часткай свайго жыцця. Песня заўсёды спадарожнічае чалавеку, актыўна ўдзельнічае на яго, абуджае ў ім лепшыя паучэнні і думкі. «Няма красы без спаўткі, бо са сама красы і ёсць той спаўткі дэла душы», — гаворыць М. Багдановіч у сваім творы «Апокрыф», асноўным пафасам якога з'яўляецца сцверджанне вялікай ролі мастацтва ў жыцці народа. Паэт, гаварыў М. Багдановіч, павінен выкарыстоўваць невычарпальны багацці народнай творчасці, пранікаць яе духам, каб зрабіць свае песні бліжэй і зразумелымі сэрцу простых людзей. Ён прымае, такім чынам, велізарную, першаступенную ролю народа ў стварэнні каштоўнасцей духоўных, надзвычайна высока ставіць мастацкую вартасць і жыццёвую сілу вобразаў, створаных фальклорам (эпюда на рускай мове «Мадона»).

Да ўсіх сваіх праўдзівых паэзіяў М. Багдановіч была накіравана супраць чорных сіл рэакцыі і капіталізма, супраць прыгнёту чалавека. Яна саўжыла ідэі сацыяльнага і нацыянальнага вызвалення народа.

Харэкто в паэзію прыходзіць з жыцця, з самой рэчаіснасці. Харэкто людзей і жывой прыроды вышэй за харэкто ў мастацтва, якое з'яўляецца толькі адбіткай ідэалізму ў філасофіі, прыжыццёвым

кае камандаванне вымушана было кідаць на партызан цэлыя дывізіі, але і яны не маглі паралізаваць усенародную барацьбу.

Вялікую цікавасць узяўся праведзены зімов 1942 года рейд па Мінскай і суседніх абласцях, у выніку чаго рады народных месціцаў падвоіліся. Партызанамі Міншчыны быў праведзены рад аперацый па разгрому варажэй гарнізонаў. Але галоўнае не ў гэтым. У многіх раёнах было арганізавана падполле, што ў далейшым дало свае палёныя вынікі. У гэты-ж час і пазней працоўныя горада Мінска і Мінскай вобласці, партызанцы і партызанкі, сабралі 3.075.827 рублёў грашма і аблігацыймі, 2.810 рублёў залатымі манетами, залаты і сярэбраныя рэчы на будаўніцтва самалетаў. Такім чынам, наглядчы на акупацыю, працоўныя Беларусі разам з усімі народам Савецкага Саюза кавалі перамогу над ворагам.

Мінскі падпольны абком партыі на чале з В. І. Казловым, кіруючы ўказанымі ЦК КП(б)Б, ажуртаў асабіную ўвагу на палітыка-выхаваўчую работу сярод мас, усаляў уплываецца ў перамозе, увесь час

трымаў непарэдную сувязь з народам. І народ у сваю чаргу аказваў дзейную дапамогу партызанам. Яркім прыкладам дапамогі насельніцтва народным месціцам з'яўляецца пабудова на астраўку Зыслаў аэрадрому, якім карысталіся не толькі партызаны Беларусі, але і партызаны братаў Украіны.

З напружаннем чытаюцца старонкі кнігі, дзе гаворыцца пра ўзрыў чыгуначнага маста цераз раку Пціч. Адуваец хвалаванне Пунчына: усё гатова да ўзрыву, і — не гарачэ залпакі, бо адсыраў ў мокры кішэні, не загараецца і запальнічка. У Пунчына ўзнікае думка: «Ударыць па капсулю і ўзліецца ў паветра разам з мастом». І разам — агонь... Мост быў узарваны, заданне выканана.

Нельга без хвалавання чытаць раздзел, у якім расказваецца аб прыёме І. В. Сталіным кіраўнікоў беларускіх партызан. Хацелася-б толькі, каб гэты раздзел у далейшым быў пашырэн, каб больш падрабязна было расказана аб гэтай незабытай сустрэчы.

На нашу думку, у цікавай, хвалаючай кнізе «Людзі асобага складу» трэба было-б больш шырока паказаць дзейнасць падпольшчыкаў у Мінску і другіх гарадах. Добра было-б, каб у кнізе аўтар паказаў, як у Мінску падпольна выходзіла «Звязь», як вялі барацьбу падпольшчыкі рабочыя. Наогул рабочыя мала паказаны.

Другім істотным недахопам кнігі, на маё дзеянне, з'яўляецца тое, што ў ёй неадстаткова аддзена ўвагі барацьбе з ворагам простых людзей, рэальных каляснікаў. Гаворачы аб кнізе, нельга не адзначыць вялікай працы А. Кулакоўскага, які зрабіў літаратурны запіс.

Характарызуючы баявыя справы беларускіх партызан, К. Е. Варашылаў у сваёй прамове на перадымбарным сходзе выбаршчыкаў Мінскай выбарчай акругі 7 лютага 1946 года гаварыў:

«Беларускія партызаны адтрылі вельмі зарную ролю ў барацьбе з ворагам... Беларускі народ прадстаўляе сабой такі народ ленынска-сталінскай эпохі, які ні пры якіх абставінах, нават калі-б яны былі ў дзесяці разоў больш пажылі, чым тыя, якія мы перажылі, не пойдзе ва ўслужэнне да ворага, не схліць сваёй годрай галавы перад ворагам і будзе з ім біцца да апошняй кроплі крыві. Гэта цэнні Савецкі Саюз, гэта цэнні наша партыя, гэта цэнні вялікі Сталін».

Таварыш Сталін неаднаразова гаварыў аб заслугах беларускага народа. Таварыш Сталін адначыць долбесны паводзіны партызан Беларусі і іх заслугі перад Радзімай». Беларускі народ ганарыцца сваімі адважнымі сынамі і дочкамі, партызанамі і партызанкамі, якія ў грозныя дні Вялікай Айчыннай вайны дапамагалі Савецкай Арміі біць фашыстаў. Усё гэта ярка паказана ў кнізе «Людзі асобага складу». І ў гэтым яе вялікая каштоўнасць.

Кнігу В. І. Казлова «Людзі асобага складу» з задавальненнем сустраюць нашы чытачы і асабіста — моладзь. Яна ўбачыць, з якой адданасцю і самазваротна змагаіліся яе бацькі і старэйшыя браты і сестры ў імя жыцця і міру на зямлі.

Толькі людзі працы, людзі, якія ведаюць цану кавалку хлеба і з'яўляюцца стваральнікамі ўсіх матэрыяльных каштоўнасцей, могуць па-сапраўднаму зразумець і высокую аданіць шчыры, праўдзівую песню паэта і зрабіць яе неад'емнай часткай свайго жыцця. Песня заўсёды спадарожнічае чалавеку, актыўна ўдзельнічае на яго, абуджае ў ім лепшыя паучэнні і думкі. «Няма красы без спаўткі, бо са сама красы і ёсць той спаўткі дэла душы», — гаворыць М. Багдановіч у сваім творы «Апокрыф», асноўным пафасам якога з'яўляецца сцверджанне вялікай ролі мастацтва ў жыцці народа. Паэт, гаварыў М. Багдановіч, павінен выкарыстоўваць невычарпальны багацці народнай творчасці, пранікаць яе духам, каб зрабіць свае песні бліжэй і зразумелымі сэрцу простых людзей. Ён прымае, такім чынам, велізарную, першаступенную ролю народа ў стварэнні каштоўнасцей духоўных, надзвычайна высока ставіць мастацкую вартасць і жыццёвую сілу вобразаў, створаных фальклорам (эпюда на рускай мове «Мадона»).

Да ўсіх сваіх праўдзівых паэзіяў М. Багдановіч была накіравана супраць чорных сіл рэакцыі і капіталізма, супраць прыгнёту чалавека. Яна саўжыла ідэі сацыяльнага і нацыянальнага вызвалення народа.

Харэкто в паэзію прыходзіць з жыцця, з самой рэчаіснасці. Харэкто людзей і жывой прыроды вышэй за харэкто ў мастацтва, якое з'яўляецца толькі адбіткай ідэалізму ў філасофіі, прыжыццёвым

кае камандаванне вымушана было кідаць на партызан цэлыя дывізіі, але і яны не маглі паралізаваць усенародную барацьбу.

Вялікую цікавасць узяўся праведзены зімов 1942 года рейд па Мінскай і суседніх абласцях, у выніку чаго рады народных месціцаў падвоіліся.

ПЕСНІ САМАДЗЕЙНЫХ КАМПАЗИТАРАЎ

Мы выходзім калгаснай дружнай

Словы М. Васілька.
Музыка І. Маціна.

НАШ РАЗ — МАГ ВДАВ-НАЙ ПЕ-СНІ ШЫ — РО — КІ, ЯК ШЫ-
РО — КІ НАШ СО-НЕЧ МЫ ШЛЯХ, СВЕ — ЦЯЦЬ
НАМ ЯР-ЧЫІ ЗО — РАЎ ДА — ЛЕ К'ІХ, НЕ — ПА —
ГАС — МЫ — Я ЗО — УРЫ К'РЭМ-ЛАЯ СВЕ — ЦЯЦЬ
ЛА КОЛБ-КІ РА — ДАС-НА, ВЕ — ІСЕ — ІА ЖЫЦЬ.

Наш размах вольнай песні шырокі,
Як шырокі наш сонечны шлях,
Свяціць нам ярчэй зораў далёкіх
Непагасныя зоры Крэмя.
Колькі тут хараста і прыволя,
На прасторах тваіх, Беларусь,
Добры дзень, наша роднае поле,
Цябе новыя людзі аруць.

Мы выходзім калгаснай дружнай,
Абуджаючы песняй зару.
Для цябе, дарагая Айчына,
Не шкадуем мазолістых рук.
Не прыстануць сталёвыя коні,
Дзень за працаю хутка бяжыць.
Надвечоркам расказа гармонік,
Як нам радасна, весела жыць.

Ураджайная святочная

Словы і музыка Р. Галавасцікава.

МЫ КАЛ-ГАС-НА — Ю СЯМ' — ЕЙ, ПЕС-НЮ ЗА-ПЯ — ВА-ЕМ,
СЛА-ВІМ СВА-ТА МЫ СВА — Е, СВА-ТА У-РА — ДЖА-Ю.
Эх, АЯ — ЦІ ТЫ ПЕ-СЯ З'ЯРА-Ю У КРАЙ ДЫ
ПРА-СЛАЎ — АЯІ КАЛ — ТА — СМІ ТУ — ЯРА — ДЖАІ.

Мы калгаснаю сям'ёй
Песню запяваем,
Славім свята мы сваё —
Свята ўраджая
Прыпеў: Эх, лясі ты, песня, з краю
у край,
Праслаўляй калгасны
ураджай!

Ад прыроды мы спагад
Дома не чакаем.
Ураджай вялікі наш
Самі здабываем.
Прыпеў: Эх, лясі ты, песня, з краю
у край,
Праслаўляй калгасны
ураджай!

Мы дзяржаве аддалі
Збожжа, колькі тэба,
І насыпалі сабе
У засеці хлеба.
Прыпеў: Эх, лясі ты, песня, з краю
у край,
Праслаўляй калгасны
ураджай!

Веселіцца наш калгас
Кожнае іздзеці —
Песні звонкія у нас,
Госці ды веселі.
Прыпеў: Эх, лясі ты, песня, з краю
у край,
Праслаўляй калгасны
ураджай!

Ідуць дзяўчаты ў поле

Словы А. Русяка.
Музыка М. Шумліна.

Цячэ пад гаем рэчка,
Крутыя берэгі.
За полем лес сцяноу,
За рэчкаю — стагі.
Ідуць дзяўчаты ў поле
Пасевы аглядаць,
А шырыня дакая,
Што краю не відаць.
Сіне руць густая
Шырокім дываном.

Цячэ пад гаем рэчка,
Крутыя берэгі.
За полем лес сцяноу,
За рэчкаю — стагі.

Ідуць дзяўчаты ў поле
Пасевы аглядаць,
А шырыня дакая,
Што краю не відаць.

Сіне руць густая
Шырокім дываном.

І вока край губляе
За далёкім курганом.
Калі-ж пасее ніва
І зашумяць палі,
У паход камбайны пойдучы
Бы ў моры караблі.

І працаю весёлай
Напоўніцца прастор.
І песняю дзяўчаты
Ускалышчуць звонкі бэр.

Родны край

Словы А. Астрэйкі.
Музыка П. Шэўкі.

ЛЯ — СА — МІ ДЫ Я — Э — РА — МІ БА — ГА — ТЫ РО — ДНЫ
КРАЙ. КА — ГА — СНЯ — МІ ПРА — ІСТ — РА — МІ, ТА — БО — Ю У — РА —
ДЖАІ. ТУ — ЛЯ — Е ВЕ — ЦЕР — ВОЛ — НІ — ЦА НА
ПО — ЛІ ЗА — ЛА — ТЫМ, ВАС — ШУ — МНА ДВА — ЛІ
КО — ЦЯ — ЦА ПА МО — РЫ А — РЖА — НЫМ ТУ — НЫМ.

Лясамі ды азёрамі
Багаты родны край,
Калгаснымі прасторамі,
Табою, ураджай.
Гуляе вецер-вольніца
Па полі залатым,
Бяшумна хвалі коціцца
Па моры аржаным.

Па полі бабкі частыя
Пасталі ў чараду,
Жыняркі скрозь зубастыя
І звоняць і гудучы.

Хусцінкамі расквечана,
Як макама паласа,
Звязаць патрэбна к вечару
Нам многа коп аўса.

Весёлыя, шчаслівыя
Спяваюцца жанкі,
Каб працаю рупліваю
Прыбраць свае ганкі.
Смяецца сонца яснае,
Сінее небакрай.
Зборам з зямлі калгаснае
Багаты ураджай.

СТУДЭНЦЫ

тэатральныя калектывы Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна вядомы ў Мінску як адзін з лепшых. Яго вопыт работы надзвычай паучальны. За тры гады свайго існавання ён паставіў п'есы рускай класікі — «Машчане» і «На дне» М. Горькага, «Рэвізор» Н. Гоголя, лепшыя творы рускай і беларускай савецкай драматургіі — «Чужы пень» К. Сіманова, «Пяноў жаваранкі» К. Крапівы. Гэтыя спектаклі былі цэпа сустраганы гледачом і ў Мінску, і ў Вільнюсе, куды выязджалі гурткі ўніверсітэта для абмену вопытам з літоўскім студэнтам.

У чым прычына поспеху гэтага параўнальна маладога драматычнага калектыва? На наш погляд, у правільным выбары п'ес і ў іх удакладжэнні і вырашэнні. Спектаклі гуртка дапамагаюць студэнтам глыбей зразумець сутнасць рэалістычнай гогольскай камедыі. Пастаўка гурткаўскіх п'ес, наватарскіх на сваім характары, дае магчымасць зразумець, як пачынаў стварацца метад сацыялістычнага рэалізму ў галіне драматургіі. І, нарэшце, творы савецкіх — рускіх і беларускіх — аўтараў знаёмяць моладзь з тымі поспехамі савецкай драматургіі, якія яна дасягнула за апошні час дзякуючы правільнаму адлюстраванню сацыялістычнай рэчаіснасці.

Такім чынам мы бачым, што драматычны гурток спрыяе пашырэнню і паглыбленню ведаў студэнтаў.
Аднак мала абраць добрую п'есу — яе трэба яшчэ і добра паставіць. І тут студэнтам дапамагае вопытны рэжысёр К. Рутышэй — у мінімуме актёр, а дзверэнтуюць самадзейнасці, які з любоўю ставіцца да сваёй справы. Метад яго работы з'яўляецца паучальным у тым сэнсе, што ён удаа спалучае практычныя заняткі з выхавальнай работай. Гэта вельмі важна для студэнтаў, якія рыхтуюцца быць педагогамі; магчыма, у недалёкім будучым ім самім прыздзецца быць арганізатарамі і кіраўнікамі школьнай, гарадской і калгаснай самадзейнасці.

Самы важны момант у рабоце гуртка — гэта выбар п'есы. Кіраўнік сам чытае новы твор, які прапануе калектыву для пастаўкі, разам з гурткіцамі абмяркоўвае гэты твор, рэкамендуе літаратуру, ілюстрацыйны матэрыял, які дапамагае глыбей вывучыць твор. Пастаўшчыцкі расказвае таксама пра аўтара, пра ідэяна-мастацкія асаблівасці будучага спектакля, дае тлумачэнне вобразаў. У астаўшыя пе-

Цікавы і карысны вопыт

А. ЕСАКОЎ

рыяд работы выканаўцы вывешваюць усе, што датычыцца тых вобразаў, якія яны выконваюць.

У гэты-ж час вызначаюцца інтанацыйныя маляўнічыя ролі. Тэкст ролі не аазубрываецца, а запамінаецца выканаўцам у працэсе яе вывучэння, у працэсе работы над ёю. Як у гэты перыяд і асабліва, калі пачынаецца разводка, пастаўшчык свае практычныя заняткі імкнецца падмацоўваць тэарэтычнымі ўказаннямі і практычнымі прыёмамі сістэмы К. С. Станіслаўскага. К пачатку работы гуртка ў іх быў «студыйны перыяд», у які яны пазнаёмліліся з важнейшымі прынцыпамі гэтай сістэмы, а ў далейшым на практыцы вывучалі асноўныя яе законы і па меры сваіх магчымасцей і здольнасцей імкнуліся рэалізаваць іх у сваёй працы. Асабліва важна было адана часу эцюднай рабоце, тады, калі спектакль разбіваўся на асобныя кавалкі і пачыналі вызначаць вобразы ў дзеянні.

Тэатральны калектыв БДУ мае сваю спецыфіку ў тым, што там увесь час абнаўляецца яго склад — адны канчаюць універсітэт і пакідаюць гурток, другія прыходзяць на вучобу і пашаўняюць яго. З новымі ўдзельнікамі рэжысёр таксама праводзіць гутаркі аб значэнні гуртковай дзейнасці мастацкай самадзейнасці і ў працэсе творчай працы над спектаклем імкнецца знаёміць іх з асноўнымі прынцыпамі работы гурткіцаў над вобразам, спектаклем і над сабой, на якіх яны грунтуець свае заняткі.

Цікава спыніцца на апошнім пастаўшчыцкім гуртку — спектаклі «Рэвізор», які быў паказаны на гарадскім студэнтскім аглядзе мастацкай самадзейнасці.

Часта самадзейныя драматычныя гурткі, ставячы тую ці іншую камедыю, імкнучыся толькі да таго, каб яны маглі больш падрабязна камедыяныя сітуацыі, насмешчыць гледача і зусім забываюць аб сацыяльным змесце, укладзеным у кожную ролі.
А справа-ж не ў тым, каб паказаць, як, напрыклад, гараднічы трыпу ў вясёлае становішча ці як Хлестакоў абдурыў яго. Сэнс твора — у выкрывіцці будучага

чыноўніцтва, у пафасе азмаўлення свету Скванзік-Дмухановіцкіх, Ляпкіных-Цяпкіных, Бобчыных.

У спектаклі добра паказана асяроддзе чыноўніцтва. Сцэны, звязаныя з гараднічым і чыноўніцкім, дэталёва прадуманы, удаа мізансцэніраваны. Усе чыноўніцтва — і ніжэйшае і вышэйшае — хабарнікі, падхалімы, фіскалы. Ланужом ходзяць яны адзін за другім, бяцца адзін другога, бо ведаюць, што ўсе іх звязвае агульнае злычынства перад народам.

Імкненне ўсіх выканаўцаў як вялікіх, так і маленькіх роліў іграць на адвольна-выму зрубы свечніцы аб іх жалдані і найлепш паставіць выдатную рускую класічную камедыю.

Асабліва вылучаюцца ў спектаклі студэнты А. Мурнёў (гараднічы) і І. Дабралюбаў (Хлестакоў). Грубы, карыслівы агаіст і хабарнік, гараднічы спачатку пахлаецца Хлестакова, але калі бачыць, што з ім можна падацца, робіцца зноў жорсткім, бо перад ім адкрываецца перспектыва быць у Пецярбургу генералам.

Хлестакоў трохі неўрастанічны, няўпэўнены ў сваім становішчы і толькі пачынае падмаць галаву тады, калі бачыць, што яго бацька і прымаюць не за дробнага саратаўскага чыноўніка, а за некага вышэйшага. Восць тады і з'яўляецца ў яго лёгкасць у паводзінах. Ён бірае ва ўсіх грошы, бессорамна хлусіць, прызначае ў каханні жонцы і даччы гараднічага.

Неабходна адзначыць, што добра падобраны тыпаж выканаўцаў і амаль усімі гурткіцамі добра вытрыманы ўнутраны і вонкавы маляўніцкі характары ролі. Так, мастацкі закончанымі з'яўляюцца ў спектаклі прэсанажы — жонка гараднічага — Анна Андрэеўна (Л. Понікава), гарадскі памешчык Бобчынскі (І. Хаўратовіч), суддзя Ляпкін-Цяпкін (Г. Цыцюк).

Надзвычай выразныя эпізодычныя ролі, якія правільна паказваюць абстаноўку паліцэйскага рэжыму прыгоннай Расіі. Да іх належыць такіх яркіх вобразаў, як жонка унцэр-афіцэра (І. Міхалюцава), скарша Пашэйкіна (Н. Кукрэш), паліцэйскі Свістуноў (В. Зарэцкі), Дзяржыморда (Е. Жук), Абдулін (Н. Лагуноў), купец (В. Барцоў).

Запамінаюцца таксама слуга Осці (П. Марцаў), Добчынскі (Я. Гаркавы), Землініка (Л. Тамільчына).

Менш удалымі нам здаюцца Хлопаў (В. Русяк) і Шпекін (А. Лунін). У дагледчыка вучылішчы добры вонкавы маляўніцкі характар, але ўнутрана вобраз слаба абгрунтаваны; пачтайстар занадта малады. Спачатку гэты спектакль крыху замаруджаны, чыноўнікі многа сядзець за сталом. Трэба спадзявацца, што ў працэсе далейшай работы над спектаклем гэтыя недахопы будуць паступова выпраўляцца, як паступова будзе расці і мастацкая вартасць усёй пастаўкі.

Самадзейны тэатральны калектыв БДУ прапагандуе сярод студэнтаў лепшыя класічныя і сучасныя творы рускай і беларускай драматургіі і тым самым садзейнічае ідэяна-мастацкаму выхаванню студэнтства. Яго спектаклі спрыяюць фармаванню эстэтычнага густу, а таксама культурнаму росту нашай моладзі.

Студэнты любяць свой калектыв, які прывіў ім любоў да мастацтва. Некаторыя актыўныя ўдзельнікі гуртка нават дыпломныя работы прысвяцілі пытанням тэатра і драматургіі. Сярод іх ёсць даволі цікавыя тэмы, такія, як «П'еса «На дне» М. Горькага ў пастаўцы МХАТ'а» — студэнтка 5 курса філалагічнага факультэта В. Кармазіна (дарчы, ён іграў ролю Актара ў спектаклі «На дне» ў пастаўцы ўніверсітэцкага гуртка), «Драматургія Эдуарда Самуйленка» — выпускніца-філолага А. Саннікава, «Некаторыя асаблівасці псіхалогіі ў сістэме Станіслаўскага» — выпускніца аддзялення логікі і псіхалогіі С. Левіна.

Вопыт работы драматычнага калектыва БДУ прадстаўляе цікавасць не толькі для тэатральных калектываў навучальных устаноў, але і для ўсёй мастацкай самадзейнасці рэспублікі.

Радыеперадачы, прысвечаныя паэту

Рэдакцыя літаратурна-драматычнага вшчання Камітэта радыеіформавання пры Совеце Міністраў БССР да 70-годдзя з дня нараджэння і дзесяцігоддзя з дня смерці народнага паэта БССР Янкі Купалы распачала купалаўскія чытанні па радыё. На працягу мая — чэрвеня будзе прычытана восем дакладаў.

Кандыдат філалагічных навук М. Барсток выступіць з дакладам на тэму «Янка Купала і Якуб Колас — пачынальнікі сучаснай беларускай літаратуры». «Янка Купала і руская літаратура» — такі даклад прычытае кандыдат філалагічных навук В. Івашкіна. «Янка Купала — драматург» — на такую тэму выступіць пісьменнік Ул. Карпаў. Будуць таксама прычытаны даклады «Янка Купала — пісьнік вызваленчай барацьбы беларускага народа», «Рамантычныя паэмы Янкі Купалы» («Курган», «Нікому», «Вандароўна»), «Янка Купала — пісьнік сацыялістычнага будучыцтва» і інш.

Рыхтуюцца радыекампазіцыі па паэмах «Над ракой Арэсай», «Вандароўна», «Тарасова доля», «Барысаў».

У купалаўскія дні будуць транспаравацца па радыё кампазіцыі спектакляў тэатра імя Янкі Купалы «Паўлічка» і тэатра імя Якуба Коласа «Раскіданае гняздо».

Рыхтуюцца некалькі тэматычных перадач, у якіх прымуць удзел пісьменнікі і дзеячы мастацтва, а таксама чытачы твораў народнага паэты. Дырэктар літаратурнага музея Янкі Купалы Ул. Луцвіч выступіць на тэму «Песня Купалы жыве».

Падрыхтаваны перадачы на тэму «Я. Купала ва ўспамінах сучаснікаў» (М. Ісакоўскага, А. Фадзеева, М. Рыльскага, П. Тычыны, К. Чорнага, П. Броўкі, кампазітараў на словы Я. Купалы, прычытаны рад твораў паэта.

З той-жа праграмай быў праведзены вечар у падшэфным калгасе імя Калініна. Зараз у студэнтскім літаратурным гуртку рыхтуюцца даклады аб творчасці Я. Купалы. Лекцыі аб жыцці і творчасці паэта будуць прычытаны членамі кафедры ў лекторый інстытута, на прадырствах горада і ў калгасах. Бібліятэка інстытута і кабінет літаратурна арганізоўваюць выстаўку твораў Я. Купалы. Драматычны гурток рыхтуе да пастаўкі камедыю Я. Купалы «Паўлічка».

Н. КАВАЛЕЎ.

Лекцыі, даклады і вечары

У Мазырскім настаўніцкім інстытуце разгарнулася падрыхтоўка да 70-годдзя з дня нараджэння народнага паэта БССР Янкі Купалы.

Кафедра мовы і літаратуры разам з камсольскім бюро літфака арганізавала вечар, прысвечаны жыццю і літаратурна-грамадскай дзейнасці народнага паэта. Доклады: «Дарэволюцыйная творчасць Я. Купалы», «Я. Купала — пісьнік сацыялістычнай эпохі» і «Літаратурна-грамадская дзейнасць Я. Купалы ў гады Вялікай Айчыннай вайны» прычыталі студэнты тт. Тушкі, Варанецкая і Бернадка.

Пасля дакладаў самадзейным хор і асобныя студэнты выканалі песні беларускіх

П. Габкі, А. Куляшова, М. Танка, М. Паслядовіча, М. Лынькова, П. Панчанкі). Рэдакцыя музычнага вшчання арганізоўвае канцэрты-гутаркі беларускіх музыкаў і кампазітараў: М. Аладава, Б. Смольскага, І. Нісвеніча на тэмы: «Янка Купала і беларуская песня», «Народныя песні ў творах Янкі Купалы», «Янка Купала і музыка» і інш., а таксама музычна-літаратурны канцэрт «Аб Сталіне-себеіту песні сцявае» (вершы Я. Купалы), «Вечарынка ў калгасе».

У гэтыя дні выступіць лепшыя салісты, аркестры і хоры нашай сталіцы, якія выканаюць кантату А. Багатырова «Партызаны» на словы Я. Купалы, оперу Р. Пукста «Машэка» (на сюжэт паэмы Я. Купалы) і беларускія народныя песні, раманы на словы паэты.

Рэдакцыя вшчання для дзяцей рыхтуе пяць купалаўскіх ранішнікаў, прысвечаных творчасці народнага паэта і радыекампазіцыі для піонеру і школьнікаў па паэме «Курган», на вершах «Беларусі ордэнаноснай», «Арляняты», «Табе, правядыр» і інш.

Цікавыя і змястоўныя рыхтуюцца перадачы для дзяцей, прысвечаныя тэмам: «На радзіме паэта», «У школе, дзе вучыўся паэт», «Школа, якая носіць імя паэта», «Школьнікі ў музеі Я. Купалы» і вершы Янкі Купалы ў выкананні дзяцей.

У мастацкім чытанні першаў з кнігі «Жалейка», «Гусяляр» і «Шляхам жыцця», урыўкаў з паэмы «Адвечная песня», «Магіла льва», «Нікому» і іншых будуць прымаць удзел лепшыя артысты тэатраў рэспублікі і ўдзельнікі гурткоў мастацкай самадзейнасці.

кампозітараў на словы Я. Купалы, прычытаны рад твораў паэта.

З той-жа праграмай быў праведзены вечар у падшэфным калгасе імя Калініна. Зараз у студэнтскім літаратурным гуртку рыхтуюцца даклады аб творчасці Я. Купалы. Лекцыі аб жыцці і творчасці паэта будуць прычытаны членамі кафедры ў лекторый інстытута, на прадырствах горада і ў калгасах. Бібліятэка інстытута і кабінет літаратурна арганізоўваюць выстаўку твораў Я. Купалы. Драматычны гурток рыхтуе да пастаўкі камедыю Я. Купалы «Паўлічка».

Н. КАВАЛЕЎ.

Музычна-літаратурны лекторый

Гомельскі абласны Дом народнай творчасці і праўленне Палаца культуры імя В. І. Леніна арганізавалі музычна-літаратурны лекторый. Удзельнікі мастацкай самадзейнасці горада і кіраўнікі самадзейных творчых калектываў праслухалі лекцыі на тэмы: «Савецкае мастацтва — самае перадавое ў свеце», «Маякоўскі — таленавіты паэт савецкай эпохі» і інш.

У плане работы лекторыя лекцыі на тэмы: «Савецкая масавая песня», «Кампазіта-

ры «магутнай кучкі», «Творчасць народнага паэта БССР Янкі Купалы», а таксама некалькі лекцый на грамадска-палітычныя тэмы.

Да чытання лекцый прыцягнуты лепшыя лектарскія сілы горада. Кожная лекцыя суправаджаецца канцэртамі мастацкай самадзейнасці і дэманстрацыямі хранікальна-дакументальных фільмаў.

В. СЯМЕНАЎ.

Творы беларускіх пісьменнікаў на мовах братніх народаў СССР

Сёлета ў Вільнюсе вышла з друку ў перакладзе на літоўскую мову анталогія «З беларускай паэзіі». У перакладах вершаў беларускіх паэтаў прынялі ўдзел: А. Венцлова, А. Жукаўскас, Е. Матузвічус.

У перакладзе на азербайджанскую мову ў г. Баку вышла аповесць П. Кавалёва «Андрэйка». Пераклад І. Шыхлі. Тыраж 10,000 экзэмпляраў.

ФЕЛЬЕТОН

Хітравумны закаханы

Гэта было больш сямі год таму назад. Старшыня Брашэвіцкага сельсавета Драгічынскага раёна Пінскай вобласці Васіль Іванавіч Боцвін паказаў Ольгу Цярэнцьеўну Куксо і прапанаваў стаць яго жонкай. Ольга паверыла пацудзім Боцвіна і прыняла прапанову.

Увосень 1944 года сакратар сельсавета тав. Арццюшчык зарэгістраваў шлюб. Пачатак суменскага жыцця быў светлым і радасным.

Але праз чатыры месяцы Боцвін сказаў жонцы:

— Не падыходзіш ты мне, Ольга.
— Гэта чаму?
— На чыну не падыходзіш.
— Як на чыну?
— А зусім проста, — адказаў Боцвін, — я — адказны работнік, перны чалавек у сельсаветце, усё начальства раёна мяне ведае, а ты — простая калгасніца.

Тады спрытны Васіль Іванавіч падаў у суд скаргу, дзе асноўным аргументам была адсутнасць дакументаў аб рэгістрацыі шлюбу.

Суд наперакор ўсяму здароваму сэнсу адмяніў сваё першае рашэнне і паставіў на гэтай падставе ў іску Куксо адмовіць. Боцвін не пачуўся з тым, што ў справе ёсць даведкі, падпісаныя старшынёй сельсавета т. Саковічам і сакратаршынёй т. Арццюшчыкам аб рэгістрацыі шлюбу, што ўсе жыхары сельсавета ведаюць аб выселі Боцвіна і аб яго сумесным жыцці з Куксо.

Як і трэба было чакаць, судовая калегія на грамадзянскіх справах Пінскага абласнога суда адмяніла рашэнне Драгічынскага раённага суда і паставіла спагнаць з Боцвіна запавязчынасць па аліментам у суме 3600 рублёў.

Пасля гэтага Боцвін сказаў: — Што-ж, будзем судзіцца і паглядзім, хто мацнейшы.

У Варшавскім Судзе БССР справядліва зацвердзілі рашэнне Пінскага абласнога суда.

Як паведаміў пракурор Драгічынскага раёна, дзверэ за Боцвіным лічыцца запавязчанасць за 5 год і сем месяцаў. Дык колькі-ж яшчэ год Боцвін будзе адзеквацца над савецкімі законамі?

І. АБАДЭНКА.

За высокую ідэйнасць і майстэрства драматургіі

(На адкрытым сходзе партыйнай арганізацыі ССПБ)

Адкрыты сход партыйнай арганізацыі ССПБ, які адбыўся 22 мая, абмеркаваў пытанне: «Задачы беларускай драматургіі ў сувязі з артыкулам газеты «Правда» — «Перадзюдае адставанне драматургіі».

З дакладам на гэтым пытанні выступіў В. Вольскі. Ён падкрэсліў велізарнае значэнне рэдакцыйнага артыкула «Правды» для далейшага ўдому драматургіі і ўсёй савецкай літаратуры.

Беларуская драматургія значна вырасла за апошнія гады. Аб гэтым асабліва выразна сведчаць такія п'есы, як «Пяць жаранкі» і «Канстанцін Заслонаў», за пастапоўку якіх прысуджаны Сталінскай прэміі. Сталінскай прэміяй асобна адзначаны аўтар п'есы «Пяць жаранкі» К. Крапіва. Станоўва аданіў дакладчык і п'есу А. Макаёнка «На доўгім».

В. Вольскі падкрэслівае, што за мінулы год на сцэне беларускай тэатраў не з'явілася ніводнай новай п'есы беларускіх драматургаў, у чым аднолькава вінаваты як кіраўнікі тэатраў, так і пісьменнікі.

Вялікую шкоду развіццю драматургіі прынесла «теорыя» бесканфліктнасці нашай жывы, якая знайшла свой адбітак у артыкулах асобных тэатральных крытыкаў і ў творчасці некаторых драматургаў. Так, У. Няфёд у артыкуле «Жыццёвыя супярэчнасці і драматычныя канфлікты» (часопіс «Беларусь» № 11 за 1950 год) зноў канфіктаў нашага сучаснага жыцця па сутнасці толькі да барацьбы паміж «выдатнымі» і «добрамі».

Адсутнасць выразных канфліктаў асабліва ачуваецца ў п'есе В. Віткі «Прамень будучыні», у п'есе М. Горцава і М. Паслядзімова «Кветка Пянь-Шаня» і п'есе В. Палескага «Песня нашых сэрцаў». І. Гурскага «Хлеб», у аднаактовых драматычных творах А. Макаёнка «Перад сустрэчай» і «Жыццё патрабуе».

У заключэнне дакладчык заклікаў драматургаў пашыраць тэматыку твораў, глыбей вывучаць жыццё, удасканальваць сваё майстэрства.

Пасля даклада пачаліся спрэчкі.

А. Есанюў адзначыў, што п'есы з нежыццёвымі канфліктамі маглі з'явіцца таму, што нашы драматургі слаба ведаюць рэчаіснасць, мала ўвагі аддаюць майстэрству сваіх твораў.

Пытаннем павышэння майстэрства не толькі драматургіі, але і прозы і паэзіі (было прысвечана выступленне М. Клімковіча).

— Хібы нашай драматургіі, — гаворыць М. Клімковіч, — у пэўнай ступені ўзніклі праз неахайнасць і пазіўнасць драматургаў, якія не прысвечвалі ўвагу пэўнаму тэмаці.

У выступленнях крытыкавалася слабая

дробныя, вобразы занадта схематычныя, мова герояў бедная.

Вялікую ролю ва ўдому драматургіі адгравывае культура рэжысёрскай работы з драматургамі. Рэжысёр А. Скібюеўскі (тэатр імя Якуба Коласа) на практыцы даў неабгрунтаванасць размоў аб неадастатковай сцэнічнасці выдатнай драмы Янкі Купалы «Раскіданае гняздо», стварыўшы на ёй зместуючы, гістарычна-праўдзінны спектакль, які карыстаецца заслужаным поспехам у гледача.

М. Клімковіч крытыкуе работнікаў Камітэта па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР за слабую сувязь з драматургамі.

У. Няфёд асправаў некаторыя сцверджанні дакладчыка. Ён, у прыватнасці, не згадзіўся з крытыкай некаторых вобразаў у п'есе «Прамень будучыні» і «Хлеб».

Дырэктар Рускага драматычнага тэатра БССР О. Гантман адзначыў, што тэатральныя крытыкі часта празмерна захвальваюць неадасканалыя п'есы і спектаклі. Ён лічыць, што спектаклю «Анна Карэніна» ў тэатры імя Я. Купалы неадасканала дадзена станоўчае ацэнка.

Праблеме жыццёвага драматычнага канфлікта прысвяціў сваё выступленне народны артыст БССР Н. Саннікаў.

На прыкладзе п'есы, які ў свой час мела ў гледача пастаноўка п'есы Э. Самуіленка «Сержант Дроб», К. Саннікаў даводзіць, што толькі п'есы з вострым канфліктаў даходзяць да гледача.

К. Саннікаў лічыць, што драматургі часта несамакрытычна ставяцца да якасці сваёй работы. Ён не згаджаецца са сцверджаннем аб тым, нібы тэатры працягваюць абцяжываць да добрых п'ес, у якіх праўдзінна адлюстравана сучаснае жыццё. Тэатр заўсёды з ахвотай бярэцца за пастапоўку новай п'есы і за работу з аўтарам, калі бачыць, што гэтая работа прынясе станоўчы вынік. Сваю думку прамоўца падмацоўвае спасылкай на супрацьпачаткі тэатра з аўтарамі п'ес «Канстанцін Заслонаў» і «На доўгім», якія ствараліся драматургамі пры дапамозе калектыва тэатра.

Гаворачы аб хібах асобных п'ес, у якіх напружанасць дзеі падманецца празмернымі размовамі герояў, К. Саннікаў крытыкуе рэдакцыйнае часопіс «Шошце» за тое, што там часта друкуюцца п'есы, якія яшчэ не пастаўлены на сцэне і не атрымалі ўхвалення гледача.

Цікавыя, вясёлыя думкі выказаў Н. Крапіва.

— Артыкул «Правды», — зазначае ён, — вучыць нас, каб мы больш увагі аддавалі прафесійнаму майстэрству.

Наглядзячы на ідэйны рост драматургаў, некаторыя з іх яшчэ добра не разумеюць законаў развіцця нашага грамадства. Сустрэўшыся з новымі канфіктамі, яны не здолелі па-спраўдному разгледзець іх сутнасць.

Драматург павінен дакладна бачыць, што адбываецца ў рэчаіснасці, глыбока ўспрымаючы падзеі жыцця сваёй свядомасцю і пачуццямі. Драматург — гэта не проста аўтар, якое адлюстраввае ярка пісьмяна. Ён уважліва наглядае жыццё, аналізуе яго, а потым сінтэзуе ў вобразах.

Асобныя драматургі яшчэ ясна не ўсвядомілі, як паказваць у мастацкім творы станоўчае і адмоўнае. Так, напрыклад, у сатырычнай камедыі невяліка паказваць у адмоўных прапарцыях станоўчыя і адмоўныя з'явы жыцця. Галоўная задача сатырыка — выкрыць хібае. Таму гэтае хібае павіна быць у фокусе твора і падладзена ў буйным плане. Іншая справа, калі размова ідзе аб паказе гераічнага, дзе ўсе падзеі і людзі — станоўчыя (напрыклад, «Аповесць аб сапраўдным чалавек» Б. Палавога). У такім творы няма патрэбы адлюстравваць адмоўнае.

Невяліка ў драматургіі паказваць вытворныя працэсы, бо яны не могуць быць прамым драматычным. Лёс людзей, іх погляды, думкі, пачуцці, сутыкненні светлагладу — вось аснова сапраўднай драмы, сапраўднага жыццёвага канфлікта.

У. Стэльмах (Камітэт па справах мастацтва пры Савецкім Міністраў БССР) крытыкаваў кіраўніцтва тэатра імя Янкі Купалы і Рускага тэатра БССР за тое, што яны слаба працавалі з беларускімі драматургамі.

Прыкладам абякавак адносінаў да новых твораў з'яўляецца тое, што работнікі тэатра імя Янкі Купалы за паўгода не здолелі нават пазнаёміцца з п'есай М. Горцава аб рэвалюцыйнай дзейнасці М. В. Фрунзе на Беларусі.

Прамоўца справядліва напранаў дырэктара Рускага тэатра за бескалопнасць да захавання ў рэпертуары каштоўных спектакляў па п'есах савецкіх драматургаў («Зялёная вуліца», «Шасце»).

На сходзе прысутнічала многа работнікаў тэатра і кіно, бо пытанне глыбока зацікавіла і ўсхвалявала не толькі пісьменнікаў, а і дзеячоў мастацтва. Але сход быў мала падрыхтаваны і таму ўспрэчкі выступалі толькі сем чалавек.

Сход прыняў пастанову, у якой вызначаны меры па пераадоленню адставання беларускай драматургіі.

Увага на неабходнасць далейшага павышэння тэмпаў і пашпашання якасці работы над дэкаднымі спектаклямі.

Работа партарганізацыі па справядлівым перыяд прызнана здвальняючай.

У новы склад партыйнага бюро абраны П. Малчанюў, С. Бірыла, У. Дзядзюшка, А. Целічан, І. Гурдзік.

Сакратаром партарганізацыі абраны П. Малчанюў.

У Рэчыцкім раёне

У кожным калгасе — бібліятэка

Калгасы Рэчыцкага раёна пачалі камплектаванне сваіх бібліятэк. З пачатку гэтага месяца бібліятэкі створаны ў адміністрацыйных калгасе раёна. Кожная з такіх бібліятэк налічвае пяцьсот-шэсцьсот кніг па розных галінах ведаў. Тут зборы Твораў В. І. Леніна і І. В. Сталіна на беларускай мове, сельскагаспадарчых энцыклапедыя, творы Вільямса, Лысенкі, Мічуріна, матэрыялы ў дапамогу слухачам аграгаспадарчых курсоў і іншая літаратура.

Значнае месца ў кніжным фондзе калгасных бібліятэк займаюць творы класікаў рускай і замежнай літаратуры і пісьменнікаў — лаўрэатаў Сталінскай прэміі.

Да канца мая ўсе дванаццаць калгасных раёна будуць мець свае бібліятэкі.

У пачатку чэрвеня адбудзецца раённы семінар калгасных бібліятэкараў, дзе яны пазнаёмяцца з формамі і метадамі прапаганды кнігі.

Публічныя лекцыі

Рэчыцкае раённае аддзяленне Таварыства па распаўсюджванню навуковых і палітычных ведаў праводзіць публічныя лекцыі ў калгасных раёнах. Гэтымі днямі публічныя лекцыі аб міжнародным становішчы адбыліся ў Заспільскім сельскім клубе. На лекцыю сабралася каля чатырохсот калгаснікаў.

Каля трысот чалавек праслухалі гэтую лекцыю ў Азершчынскай сельскай клубе.

У бліжэйшыя дні ў калгасе імя Дзяржынскага і імя Кірова адбудзецца публічныя лекцыя на тэму «Навішныя дасягненні савецкай біялагічнай навукі ў пытанні аб узнікненні жыцця на зямлі». Складзены план рэгулярнага правядзення публічных лекцыяў па ўсіх калгасных раёнах.

Канферэнцыя вопытнікаў-садоўнікаў

Цікавую работу па прапагандзе ведаў праводзіць Рэчыцкая гарадская бібліятэка. Важнымі формамі гэтай работы з'яўляюцца

канферэнцыі чытачоў па асобных галінах ведаў, а таксама арганізацыя пры бібліятэцы навуковых гурткоў.

У красавіку гэтага года па ініцыятыве работнікаў бібліятэкі тут была праведзена канферэнцыя вопытнікаў-садоўнікаў. З дакладам аб значнай рабоце вопытнікаў у сельскай гаспадарцы выступіў аграном Патапаў. На канферэнцыі быў створаны гурток вопытнікаў-садоўнікаў, якім кіруе аграном Грыбей.

Удзельнікі гуртка праводзяць вялікую работу па вырошчванню новых гатункаў гародніны. Садоўнік, стары пенсіянер Т. Шатровіч разам са сваім сынам І. Шатровічам працуюць над вырошчваннем скараспелай бульбы. Над вырошчваннем вінаграду і друіх пладовых раслін працуюць заслужаны настаўнік школы БССР Дарэвіч, рабочы Кудраўцаў, аграном Борнік і другія.

Удзельнікі гуртка вядуць запісы сваіх назіранняў і доследаў у асобныя даўнікі.

Работнікі гарадской бібліятэкі аказваюць вопытнікам-садоўнікам вялікую дапамогу ў рабоце над навуковай літаратурай.

Новы рэпертуар Азершчынскага хора

Народны хор сяла Азершчына Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці пад кіраўніцтвам заслужанага дзеяча мастацтва БССР Тацяны Лапацінай актыўна ўдзельнічае ў культурным абслугоўванні калгаснікаў у перыяд сяўбы.

Хор выступіў ужо ў многіх калгасных раёнах. Зараз ён пачынае працаваць над новымі песнямі самадзейных кампазітараў Шуміліна, Маціна, Галавасцікава, Ляшчэні, а таксама рыхтуе новыя песні, якія створаны ў Азершчыне.

(Наш кар.)

г. Рэчыца.

Канцэрт у калгасе

Вялікай павагай сярод калгаснікаў карыстаецца калектыў мастацкай самадзейнасці калгаса «Радуга» Апецкаўскага сельскага Стаўбцоўскага раёна Баранавіцкай вобласці. Калгасная моладзь сумесна з настаўнікамі Апецкаўскай сярэдняй школы часта выступае з канцэртамі перад калгаснікамі.

Днямі калектыў мастацкай самадзейнасці выступіў з канцэртамі ў суседнім калгасе «Радзіма» Ячэнскага сельскага. З вялікім задавальненнем прагледзелі калгаснікі п'есу Я. Купалы «Паўлінка». Добра выконвалі ролю Паўлінкі маладая калгасніца, званячая па кок-сагму Софія Грыб.

Харавы гурток праспяваў песні «Шаніна залатая», «Ой, ляцелі гусі з броду», «Гімна дэмакратычнай моладзі», «Мы за мір», «Кантата аб Сталіне» і многа іншых. Вы-

ступіў 8-га класа Нікалай Шостака выканаў дзве рускія песні — «Грай, гармонь» і «Спявай, мая харошая». Загадчык Апецкаўскай хат-чытальні Іван Гаўраа выступіў са сваімі вершамі «Сельно спраўляе юбілей» і «Трактарыстка». У заключэнне канцэрта харавы гурток выканаў частушкі аб трактарысцях, складзеныя Іванам Гаўраа.

Многа рускіх і беларускіх танцаў і песень сыгралі на акардыёне малады калгаснік Міхаіл Сулейчык.

На вечары прысутнічала каля 200 калгаснікаў.

Калгаснікі сельскагаспадарчай аршэі «Радзіма» запрасілі ўдзельнікаў мастацкай самадзейнасці часцей прыязджаць у госці.

А. НЕМЕЦ.

г. Стоўбцы.

В. С. СУРСКАЯ

Пасля цяжкай хваробы памёрла пісьменніца Вера Сяргееўна Сурская.

Вера Сяргееўна нарадзілася 2-га красавіка 1899 г. у г. Маскве.

Сваю літаратурную дзейнасць В. С. Сурская пачала ў дваццаці гадах. З 1925 года па 1945 год працавала ў рэдакцыях газет «Комуніст», «Чырвоны воін», «Малады рабочы», «Зара Усходу» (Груншэіна ССР). З 1945 г. жыла і працавала ў г. Брэсце.

В. С. Сурская вядома чытачу на верхах аб піонерах і школьніках. У Груншэіна здарожным выдавецтве выйшла з друку некалькі яе кніг для дзяцей. У пэрыядычныя гады яе вершы друкаваліся ў «Пянь-Шаньскай правде», «Зорька», «Бярозкі».

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшла з друку кнігі В. С. Сурскай «Піонерскі лета» (зборнік вершаў) і «Малады дзіць» (казкі). Выходзіць з друку яе пэрыядычны «Зорны нахад».

Апрача гэтага, В. С. Сурская пэрыядычна працавала ў галіне даўчай драматычнай і самадзейнасці.

Усё сваё жыццё, усю сваю творчую і грамадскую дзейнасць В. С. Сурская прысвяціла камуністычнаму выхаванню нарастаючага пакалення.

Пісьменнікі Беларускай ССР будуць захаваць паміж аб В. С. Сурскай як аб сціплым, чуйным таварышу і таленавітай пісьменніцы.

Я. Колас, П. Броўка, К. Крапіва, А. Кулашоў, М. Лынькоў, П. Габэка, І. Гурскі, І. Шамякін, Я. Маўра, П. Кавалеў, М. Танк, В. Віда, К. Кірэнка, Э. Агіянец, М. Каймавіч, У. Краўчанка, І. Мележ, А. Мірошаў, П. Панчанка, А. Стахавіч, Я. Брыль, А. Якімовіч, Т. Хадкевіч, П. Пестрак, Я. Шаркоўскі, В. Лютая, В. Вольскі, У. Шахавец, Ф. Алер, А. Есмаў, Н. Гаруэль, М. Фкачоў, І. Есмаў, Ул. Луцвіч, Н. Тарас, А. Васілевіч, З. Бандарына, М. Хайноўская.

А. НЕМЕЦ.

г. Стоўбцы.

Перанясенне праху В. В. Маякоўскага

22 мая адбылося перанясенне на Новадзевічы могілкі ўрнаў з прахам вялікага савецкага паэта В. В. Маякоўскага. З красавіка 1930 года да перанясення дзён урна знаходзілася ў калумбары крэматорыя.

На могілках адбыўся жалобны мітынг. Прысутнічалі шматлікія прадстаўнікі пісьменніцкай грамадскасці, дзеці мастацтва, маці паэта Аляксандра Аляксеевіча і яго сястра Людміла Владзіміраўна Маякоўска.

На мітынг выступіў намеснік генеральнага сакратара Саюза савецкіх пісьменнікаў СССР Ц. С. Ціханю.

Вечар паміж М. Багдановічам

Літаратурная грамадскасць Мінска ўшаноўвае памяць паэта Максіма Багдановіча ў сувязі з 35-годдзем з дня яго смерці.

У клубе Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР 31 мая адбудзецца літаратурны вечар. З дакладам выступіў літаратурна-навуковы С. Мяхровіч. Паэты і пісьменнікі прачытаюць свае творы, прысвечаныя М. Багдановічу. У заключэнне вечара адбудзецца канцэрт, у якім выступіць беларускія артысты з выкананнем твораў паэта.

Новыя кнігі

У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшла з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі:

А. Н. Радзішчэў. Падарожжа з Пянь-Шаньскага ў Маскву. Пераклад Максіма Лужаніна. Мастак А. Лісічкін. Рэдактар К. Крапіва. Тыраж 5.000 экз., стар. 230. Цана 5 руб. 90 кап.

І. С. Тургенев. Спелкі. На рускай мове Рэдактар А. Вацлава. Тыраж 225.000 экз., стар. 48. Цана 70 кап.

Ганс Леберэхт. Свято ў Каарды. Аповесць. Пераклад з рускай мовы Л. Саляў. Рэдактар Н. Татур. Тыраж 10.000 экз., стар. 190. Цана 5 руб. 60 кап.

Тарас Хадкевіч. Вяснінка. Аповесць. Аўтарызаваны пераклад з беларускай мовы Паўла Кабароўскага. Рэдактар Г. Ананіч. Тыраж 50.000 экз., стар. 126. Цана 3 руб. 40 кап.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТКА.
Рэдакцыйнае наладжана: Заір АЗГУР, Уладзімір АЛОУНІКАУ, Васіль БУРНОСАУ, Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Ірына ЖДАНОВІЧ, Павел КАВАЛЕУ, Аляксандр КУЛАНОСКІ, Пётр ПАЧАНКА (намеснік галоўнага рэдактара).

Справядліва-выбарчы сход партарганізацыі тэатра імя Янкі Купалы

Адбыўся справядліва-выбарчы сход партарганізацыі тэатра імя Янкі Купалы. З дакладам аб рабоце бюро выступіў сакратар партарганізацыі І. Ждановіч.

У абмеркаванні даклада прынялі ўдзел: П. Малчанюў, У. Дзядзюшка, Л. Рахленка, Л. Рэжэка, С. Бірыла, А. Целічан, К. Саннікаў, У. Уладзімірскі, Б. Платонаў, У. Стэльмах, сакратар Ленінскага РК КП(б) В. Ляўб і другія.

У выступленнях крытыкавалася слабая

праца дырэктара тэатра па выпуску новых спектакляў, адставанне некаторых тэхнічных цахаў у падрыхтоўцы да дэкады беларускай літаратуры і мастацтва ў Маскве. Было адзначана, што сістэмай партыйнай асветы не ахоплены многія супрацоўнікі тэатра. Масва-пазітыўная работа адстае ад творчай дзейнасці калектыва.

Ва ўсіх выступленнях была заахвочана

вага на неабходнасць далейшага павышэння тэмпаў і пашпашання якасці работы над дэкаднымі спектаклямі.

Работа партарганізацыі па справядлівым перыяд прызнана здвальняючай.

У новы склад партыйнага бюро абраны П. Малчанюў, С. Бірыла, У. Дзядзюшка, А. Целічан, І. Гурдзік.

Сакратаром партарганізацыі абраны П. Малчанюў.

Зверствы амерыканскіх каланізатараў

Паэтыка зацягвання і зрыну перагавораў аб заключэнні перамір'я ў Карэйскай старонай прадаўжаецца. Спраба затрымаць паўночнакарэйскіх і кітайскіх ваеннапалонных з мэтай не дапусціць вытанна іх на радзіму і выкарыстання ў якасці гарматнага мяса поўнае выкрыта як дэлегацыя карэйскай і кітайскай старонаў, так і падзеі, якія надышлі адбыліся ў лагерах ваеннапалонных на востраве Качэдо.

У гэтым лагера паўночнакарэйскія і кітайскія ваеннапалонныя падвяргаліся дзікім гвалтам з боку амерыканскіх улад з мэтай прымусяць іх не рэпатрыявацца на радзіму, азрадзіць сваёй айчыне, стаць намышлі збройцамі ў банды Лі Сын Мана і Чан Кай-шы. Абураныя тэрорам і сядзімі катананнямі паўночнакарэйскія і кітайскія ваеннапалонныя затрымалі каманданта лагера амерыканскага генерала Дада, які неспрадзяна не адказнасць за праследванне ваеннапалонных, і запатрабавалі задавальнення іх патрабаванняў. У гэтых патрабаваннях указвалася аб неадкладным спыненні амерыканскім камандаваннем варварскіх паводін — апавагі і катананняў, практыкі прымусяць петыцый, якія шпіцдэ крывёю, пагроз, заняволення ў карцеры, масавага зойбства, прымянення ядавітага газу, бактэрыялагічнай зброі і эксперыментаў з атамнай бомбай. Палонныя патрабавалі гарантываць ім права чалавек і жыцця на падставе міжнароднага права; неадкладнага спынення неакожнай і неабгрунтаванай тах званай дэбраахвотнай рэпатрыяцыі. Яны патрабавалі неадкладнага спынення прымусяга апроу (адбору), у выніку якога тысячы ваеннапалонных паўночнакарэйскай Народнай арміі і кітайскіх народных дэбраахвотнікаў зноў будуць пастаўлены пад ружжо і незаконна намусяды будуць увергнуты ў работу. У заключным пункце патрабавання гаворыцца:

«Неадкладнае прызнанне прадстаўленчай групы (камісіі) ваеннапалонных у складзе ваеннапалонных паўночнакарэйскай Народнай арміі і арміі кітайскіх народных дэбраахвотнікаў і шчыльнага супрацоўніцтва з ёй нашага камандавання. Гэтая прадстаўленчая група перадаць у нашы рукі амерыканскага брытанскага генерала Дада пасля таго, як мы атрымаем задавальняючую пісьмовую заяву аб згодзе нашага камандавання вырашыць вышэйнамянутыя пытанні».

Уноў назначана камандант лагера брытанскага генерала Коласан быў вымушаны прызнаць зверствы і гвалт, якія праводзіла амерыканцамі ў лагерах ваеннапалонных, і згадзіцца выканаць большасць патрабаванняў ваеннапалонных. Ён у прыватнасці заявіў: «... я прызнаю, што мелі месца выпадкі кровапраліцця, калі многія ваеннапалонныя былі забіты і ранены войскамі Аб'яднаных Нацый. Я магу запэўніць вас, што ў будучым ваеннапалонныя могуць разлічваць на гуманнае абходжанне ў гэтым лагерах згодна прынцыпам міжнароднага права. Я зроблю ўсё, што ў маіх сілах, каб пакласці канец гвалту і кровапраліццю ў будучым. Калі падобныя інцыдэнты адбудуцца ў далейшым, то я буду несіць за гэта адказнасць».

Заява брытанскага генерала Коласана, які прызнаў варварскую палітыку амерыканцаў у абыходжанні з ваеннапалоннымі і спробу сілай прымусяць карэйскіх і кітайскіх патрыятаў адмовіцца ад авароту на радзіму, прымае ў якасці Пентагон і Белы дом. Коласан быў неадкладна зняты з пасады. Камандуючы амерыканскімі агрэсіўнымі зброенымі сіламі ў Карэйскай ад-

ражаннях бактэрыямі насаскомых у 75 гадах, наветах і сёлах Карэйскай народна-дэмакратычнай рэспублікі